

NEMZETKÖZIESÍTÜNK

FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK
NEMZETKÖZIESÍTÉSI JÓ GYAKORLATAI

01

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

IMPRESSZUM

FELELŐS KIADÓ: Tordai Péter igazgató
GRAFIKAI TERVEZÉS, TÖRDELÉS: Vilimi Kata
SZERKESZTŐ: Gyórpál Zsuzsanna
KIADJA a Tempus Közalapítvány, 2019.

Az interjúk készítésében közreműködtek:
Bakóczy Szilvia, Harta Viktor, Hutter Mariann, Juhász Dániel,
Karácsony Zoltán, Katus Eszter, Ónody-Molnár Dóra, Szabó Kata,
Szalai Anna

ISBN 978-615-5319-62-4

Minden jog fenntartva.

Tempus Közalapítvány

1077 Budapest, Kéthly Anna tér 1.
Postacím: 1438, Budapest 70., Pf. 508.
Infó: (06 1) 237 1320
telefon: (06 1) 237 1300
fax: (06 1) 239 1329
e-mail: info@tpf.hu
internet: www.tka.hu, www.campusmundi.hu

A Tempus Közalapítvány minden pályázataival kapcsolatos információt, pályázati űrlapot, egyéb dokumentumot térítésmentesen bocsát az érdeklődők rendelkezésére, azok kereskedelmi forgalomba nem hozhatók.

A *Campus Mundi – felsőoktatási mobilitási és nemzetköziesítési program* című EFOP-3.4.2-VEKOP-15-2015-00001 azonosító számú projekt a Széchenyi 2020 program keretében, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg, a Tempus Közalapítvány kezelésében.

www.campusmundi.hu

tartalom

4 AZ OKTATÓK SZEREPE A MOBILITÁSBAN

4 „Elmegy egy gyerek, visszajön egy felnőtt”

Jánosy Orsolya, Debreceni Egyetem

7 „Legnagyobb értéknek a nemzetközi hatások szemléletformáló erejét tartom” – A nemzetköziesedés hatása az egyetemekre

Saad Judit, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar

9 Nyitni kell az angolszász világ felé

Dr. Jámbor Emőke, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Idegen Nyelvi Központ

12 „Fordítani kell a hazai felsőoktatás logikáján...”

Lannert Judit, T-Tudok Tudásmenedzsment és Oktatókutató Zrt.

15 A személyes élménybeszámoló a kulcs – Hallgatói kapcsolatok nemzetköziesítése a Debreceni Egyetem Gyermekevelési és Gyógypedagógiai Karán

Dr. Nemes Magdolna, Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar

18 Hídépítés a kultúrák között

Dr. Szatlóczkyné Dr. Gajdóczki Zsuzsanna, Apor Vilmos Katolikus Főiskola

20 Az igazi megmérettetés a nemzetközi szinten van

Szontágh Anikó, Eötvös Loránd Tudományegyetem

23 Fontos stratégiai cél lett a külföldi mobilitás erősítése a Gál Ferenc Főiskolán

Dr. Thékes István, Gál Ferenc Főiskola

26 „A saját kortársak jó gyakorlatának megismerése fokozza a mobilitási kedvet”

Zichar Marianna, Debreceni Egyetem, Informatikai Kar

29 A BEJÖVŐ MOBILITÁS HATÁSAI A SZERVEZETEBEN ÉS AZ OKTATÁSBAN

29 Nagyszabású támogatott nyelvoktatás – Belső nyelvi képzés a Pécsi Tudományegyetemen

Koltai Zoltán, Pécsi Tudományegyetem, Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar

32 „Minőségi váltás következik be oktatásunkban” – Így nemzetköziesít a győri Széchenyi István Egyetem

Dr. Lukács Eszter, Széchenyi István Egyetem

34 „A kémia nem ismer országhatárokat” – Így lépett nemzetközi porondra az ELTE Kémiai Intézete

Tóth Gergely, Eötvös Loránd Tudományegyetem Kémiai Intézete

előszó

Napjainkban az oktatás és a felsőoktatási intézmények globális versenyképességének kérdése kiemelt figyelmet kap az Európai Unióban és Magyarországon. Az intézményi fejlesztéseket és a nemzetközi mobilitás ösztönzését folyamatosan emelkedő uniós és hazai források is biztosítják.

A felsőoktatás nemzetköziesítése volt a fő témája annak a konferenciának is, amelyet a Tempus Közalapítvány szervezett **Fókuszban a minőségfejlesztés – Az oktatók szerepe a felsőoktatás nemzetköziesítésében** címmel.

A Campus Mundi projekt támogatásával megvalósult rendezvény résztvevői többek között arra láthattak jó példákat, hogy milyen tényleges pozitív szerepük lehet az oktatóknak a nemzetköziesítési folyamatokban, hogyan valósul meg az itt tanuló külföldi hallgatók integrációja az egyetemeken, és hogyan hat az ittlétük a szervezeti folyamatokra és az oktatásra.

A következő oldalakon a konferenciára érkezett előadás absztraktok beküldőinek jó gyakorlatait, kezdeményezéseit, megvalósult projektjeit ismerhetik meg az olvasók. A kötetben bemutatott interjúalanyok mindannyian hozzájárulnak a hazai felsőoktatás nemzetközi versenyképességének fokozásához, ezért történeteik mások számára is inspirálóak, példaértékűek lehetnek.

AZ OKTATÓK SZEREPE A MOBILITÁSBAN

„ELMEGY EGY GYEREK, VISSZAJÖN EGY FELNŐTT”

Mindenképp pozitív fejlődésre számíthatnak azok az egyetemi hallgatók, akik a külföldi tanulást is kipróbálják – állítja **Jánosy Orsolya**. A Debreceni Egyetem nemzetközi irodavezetője szerint az oktatóknak is nagy szerepük van diákjaik mobilizálhatóságában.

Arról, hogy egy egyetem nemzetközi intézmény, többeknek az juthat eszébe: ott biztosan sok külföldi diák tanul, sok külföldi oktató tanít. Valóban ennyi az egész?

Csak részben. A nemzetköziesítés folyamata több lábón áll, a külföldi oktatók és hallgatók idevonzása mellett ugyanolyan fontos, hogy saját diákjaink, oktatóink is minél több tapasztalatot szerezhessenek más országok egyetemerein. Lényeges elem az itthoni nemzetköziesítés is, vagyis hogy a hallgatóink – hazaiak és külföldiek egyaránt – valóban közösen vegyenek részt az egyetem életében; nemcsak az egyetemi előadásokon, szemináriumokon, hanem az „iskolaidón” kívül is.

A Debreceni Egyetem mikor döntött úgy, hogy nagyobb hangsúlyt fektet a nemzetköziesítésre?

Az orvosképzés nálunk 1987 óta érhető el angol nyelven. Ma már minden karon, tehát valamennyi tudományág területén – informatikai, természettudományi, egészségügyi, műszaki, agrár, gazdaságtudományi, jogi, zenei képzéseken, a bölcsészképzésben – van angol nyelvű, teljes diplomát adó képzés. **A cél az, hogy a lehető legtöbb hallgatóknak nemzetközi téren is javítsuk a munkaerőpiaci lehetőségeit.**

Hallgatóink – hazaiak és külföldiek egyaránt – valóban közösen vegyenek részt az egyetem életében!

Jelenleg mennyi külföldi hallgatójuk van?

A Debreceni Egyetemen 5600 külföldi hallgató tanul, ezzel első helyen állunk a hazai intézmények között. Mintegy 110 országból érkeztek hozzánk diákok, ez majdnem az egész világot lefedi. Vannak nagyobb létszámú csoportok, például Nigériából már 600-650 hallgató érkezett. A külföldi diákok növekvő számával valamelyest a csökkenő magyar hallgatói létszámot lehet ellensúlyozni. Továbbá, a tandíjat fizető hallgatók jelentős saját bevételt jelentenek az egyetem számára. Fontos, hogy az ide érkező külföldi hallgatók hírét viszik a magyar felsőoktatásnak a világban, ezáltal – remélhetőleg –

a jövőben még többen fognak Magyarországra jönni tanulni.

A külföldi hallgatók mellett a külföldi oktatók idevonása is cél. Ezen a téren milyen tapasztalatok vannak?

Ezen a területen sajnos az egész magyar felsőoktatás gyermekcipőben kár. A külföldi hallgatók arányához képest a külföldi oktatók száma elenyésző. Ennek legfőképp financiaális okai vannak. Alig akad célzott forrás arra, hogy külföldi oktatókat hívjunk, de Debrecen dolgozik ezen. Az angol nyelvű képzéseink nagy része jelenleg angolul jól beszélő, nemzetközi tapasztalatokkal rendelkező magyar oktatókkal zajlik.

A magyar diákoknak milyen lehetőségeik vannak a nemzetköziesítés folyamatában?

Az Erasmus+ program keretében lehetőségük van arra, hogy kiutazzanak külföldre, és egy félévet tanuljanak valamelyik európai partneregyetemen vagy szakmai gyakorlatot végezzenek. Emellett a Campus Mundi program is külföldi szakmai gyakorlatokat, részképzéseket tud finanszírozni a világ bármely pontján. A hallgatóknak lehetőségük van lényegében bárhova eljutni. Mindemellett az itthoni nemzetköziesítés különösen fontos abban a tekintetben, hogy egy kicsit fogékonyabbá tegyük hallgatóinkat a „nemzetköziségre”. Számos programunk van, hogy csak egyet említsek, az *International Food Day* keretében külföldi hallgatóink főznek, az elkészült ételeket bárki megkóstolhatja. Vannak verse-

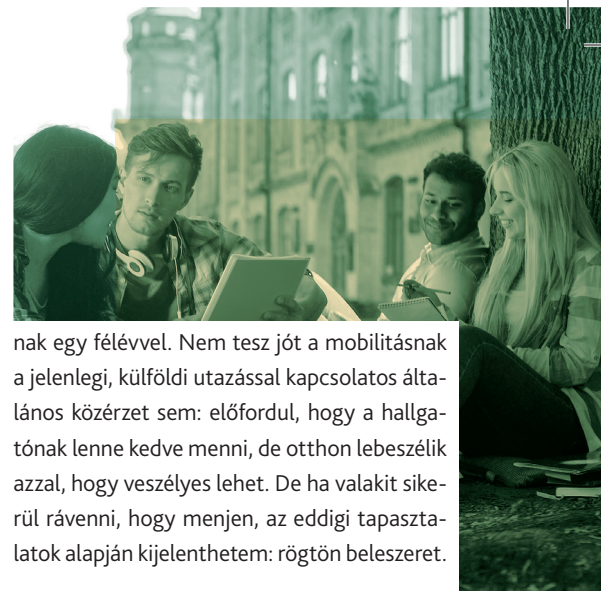
nyek és sok más program, amelyben hazai és külföldi hallgatók is részt vesznek.

A külföldi tanulás szempontjából mennyire mobilisak a magyar fiatalok?

Nálunk, a Debreceni Egyetemen 7-8 százalék a külföldi tanulmányi programokban résztvevők aránya. Ebben nagy szerepe van a hallgatók szociális hátterének. A mi beiskolázási körzetünk főként Kelet-Magyarország, hallgatóink jellemzően szerényebb körülmények közül érkeznek, mint például nyugat-magyarországi vagy a fővárosban tanuló társaik. Sok család még az Erasmus+ vagy a Campus Mundi ösztöndíj ellenére sem tudja vállalni a járulékos költségeket.

Tehát a mobilitás az anyagiaktól függ?

Az anyagiaktól is. De további oka lehet az alacsony mobilitásnak a megfelelő nyelvtudás hiánya. A külföldi tanulásnál feltétel, hogy legalább középszinten beszéljenek egy idegen nyelvet. Ez rendszerint az angol. Második idegen nyelvet még kevesebben beszélnek. Angol nyelvterületre sajnos kevésszer sikerül kiküldnünk a hallgatókat, persze nem azért, mert nem törekszünk rá, hanem mert a brit vagy az amerikai felsőoktatás is nagyon telített. Közép-Európába vagy a balti országokba tudjuk küldeni őket, ott is vannak jó angol nyelvű képzések. További hátráltató elemek lehetnek a kreditátvitel nehézségei, sok hallgató fél, hogy itthon nem fogadják el a külföldön szerzett képzést, emiatt hátrányba kerülnek, elcsúsz-

nak egy félévvel. Nem tesz jót a mobilitásnak a jelenlegi, külföldi utazással kapcsolatos általános közérzet sem: előfordul, hogy a hallgatónak lenne kedve menni, de otthon lebeszélük azzal, hogy veszélyes lehet. De ha valakit sikerül rávenni, hogy menjen, az eddigi tapasztalatok alapján kijelenthetem: rögtön beleszeret.

Mivel lehet ösztönözni a hallgatókat?

Léteznek erasmusos diákhálózatok, ilyen az *Erasmus Student Network*, ők nagyon sok programot szerveznek, ahol a külföldre vágyók megismerhetik az erasmusos diákok tapasztalatait. Havonta egy-két alkalommal összejön a *Mobility Café*, ahol szintén élménybeszámolókat hallgathatnak, kérdéseket tehetnek fel. Vannak különböző börszínk és több más információs fórumunk, ahova szívesen várjuk az érdeklődőket.

A magyar vagy a külföldi hallgatókat lehet jobban mobilizálni?

A külföldi hallgatók sokkal mobilizálhatóbbak. Ez egyrészt érthető is, hiszen egy diáknak, aki Kazahsztánból vagy Indiából jön Debrecenbe tanulni, nem jelent gondot, ha Németországban is el kell töltenie egy félévet. Azonban tapasztalataink szerint ők tudatosabban tervezik a tanulmányaikat, jobban kihasználják a lehetőségeket. Tudatában vannak annak,

Vannak oktatók, akik maguk is járnak külföldre, és tudnak ajánlani olyan partnerintézményt, ahol a hazaihoz hasonló képzések vannak.

mennyi pluszt fog adni, ha az önéletrajzukba beírhatják, milyen más külföldi egyetemen tanultak még. Több tanulmány is született már arról, hogy azok a diákok, akik részt vettek mobilitásban, hamarabb, egyszerűbben találnak állást, karrierpályájuk gyorsabban ível felfelé. Emellett a hallgatók személyiségjegei is sokat fejlődnek, sokkal nyitottabbak, elfogadóbbak lesznek, fogékonyak a közös gondolkodásra. Megnö az önbizalmuk, jobban tudják képviselni az érdekeiket, és nem utolsó sorban megtanulnak gondoskodni magukról, beosztani a pénzüket. Sok esetben tapasztaljuk, hogy elme egy bizonytalan gyerek és visszajön egy talpraesett felnőtt. A mobilitásban részt vevő hallgatók mindenképp pozitív fejlődésre számíthatnak.

Az oktatóknak van szerepük a hallgatók mobilizálásában?

Nagyon nagy szerepük van. A visszajelzések alapján tudjuk, sok hallgatónk, aki kiment, javarészt oktatói ösztönzésére tette. Volt olyan diákunk, aki elmondta, annyiszor elhangzott egy-egy órán, hogy külföldön kell tapasztalatot szerezni, hogy végül belevá-gott. Élete legjobb döntése volt. Ott, ahol a

kari vezetés elkötelezett a nemzetköziesítés mellett, az oktatók is próbálják elősegíteni a hallgatók mobilitását. Vannak oktatók, akik maguk is járnak külföldre, és tudnak ajánlani olyan partnerintézményt, ahol a hazaihoz hasonló képzések vannak. Hiszem, hogy a nemzetköziesítés iránti oktatói elkötelezettség „átragad” a hallgatókra is, növeli a hallgatói mobilitási kedvet. **A statisztikákból látszik, hogy ahol az oktatók utaznak, építik a kar nemzetközi kapcsolatrendszerét, megismerik a partner képzéseinek felépítését, ott a hallgatóknak is könnyebb dolgot van.**

Az Önök oktatói mennyire aktívak ezen a téren?

Tőlünk éves szinten olyan 120 oktató utazik ki. Igaz, ezek jórészt „csak” egyhetes programok. Hosszabb távú kinttartózkodásra sajnos nagyon korlátozottak a lehetőségek. Már a helyettesítés is gondot jelentene, egy hét viszont még beilleszthető. A valós célokat természetesen a hosszabb távú mobilitás szolgálná, az oktatói előrehaladásban is sokat jelentene, igény is lenne rá. Sajnos a feltételek még nem teljesen adottak.

Milyen előnyökkel jár, ha az oktatók mind többet utazhatnak?

A partnerintézménynél tett látogatás jó al-kalmat teremt mintatantervek kidolgozásá-ra, vagy akár a képzési struktúrába illeszke-dő mobilitási ablak előkészítésére is. Utóbbi

egy olyan időszakot jelent, ami kifejezetten a hallgató mobilitásra van fenntartva. Célja egyebek mellett az, hogy hozzájáruljon a mo-bilitás tantervbe épüléséhez, ezáltal is elő-segítve a megszerzett kreditek elismerését. Az újonnan induló képzések akkreditációjánál kötelező is lesz beépíteni a mobilitási ablakot. Az oktatókra visszatérve: **már az utazások során kiépített személyes kapcsolatok is sokat jelenthetnek nemcsak az egyetem, de az oktató szakmai fejlődése szempont-jából is.** Gondolok itt például közös oktatási programok kidolgozására, közös kutatások-ra, nemzetközi publikációkra. Ezekkel a saját karrierjét, az egyetemet, sőt az egész magyar felsőoktatást erősítheti.

Van-e érzékelhető különbség a különböző szakterületek között?

Mind az oktatói, mind a hallgatói mobilitás terén vannak érzékelhető különbségek a ka-rok, tudományterületek között. Az oktatói mobilitás magas a gazdaságtudományi, böl-csészettudományi és természettudományi területen, és ezen területek hallgatói is na-gyobb számban utaznak ki részképzésre az európai partneregyetemekre, míg az orvos és egészségügyi képzések hallgatói jellemzően szakmai gyakorlatukat teljesítik külföldön. A nemzetköziesítés szintje intéz-ményenként, karonként, sőt tudományte-rületenként változó, de összességében azt tudom mondani, hogy a magyar felsőokta-tásnak rugalmasabbnak kellene lennie, hogy a nemzetköziesítés céljait elérhessük. ♦

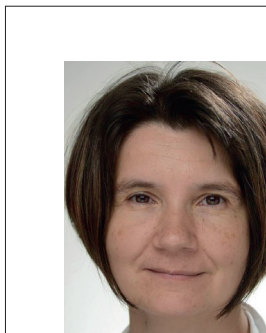
„LEGNAGYOBBI ÉRTÉKNEK A NEMZETKÖZI HATÁSOK SZEMLELETFORMÁLÓ EREJÉT TARTOM”

A nemzetköziesedés hatása az egyetemekre

Abban, hogy az ELTE PPK részt vesz különböző nemzetközi projektekben, nincs semmi meglepő. Abban már inkább, hogy egyik programjuk középpontjában a tanárok tanulása áll. Ez ugyanis az első olyan doktori program, ami ezzel a témával foglalkozik. A projekt menedzserével, **Saad Judittal** beszélgettünk a felsőoktatás nemzetköziesedéséről, a nemzetközi programok hatásairól, kihívásairól, hosszú távú lehetőségeiről. És arról, miért van az, hogy lényegesen több külföldi diák jön hozzánk tanulni, mint amennyi magyar doktorandusz jelentkezik külföldi egyetemre.

Úgy tudom, az ELTE PPK megalakulása óta részt vesz különböző nemzetközi projektekben. Jelenleg is több angol nyelvű képzésük van.

Valóban. Ezek közül az egyik a HORIZON 2020 program keretében megvalósuló EDiTE, azaz *European Doctorate in Teacher Education* projekt. A projektben az öt konzorciumi partnernél összesen 15 fiatal kutató végzi a közös doktori programot, illetve az egyéni kutatását. Ez az első tanárkutatással foglalkozó doktori program, amelynek fókuszában a tanárok transzformatív tanulása áll.

Mit jelent ez a fókusz pontosan?

A tanárok hivatásukból adódóan egész életükben tanulnak. Folyamatosan meg kell újulniuk, hogy alkalmazkodni tudjanak a változó környezethez, annak elvárásaihoz, kihívásaihoz. Az ELTE egyik fiatal kutatója például a tanári tanulást innovatív környezetekben vizsgálja, egy másik a tanárok tanulását egyéb szakmák képviselőinek tanulásával veti össze, az informális, nemformális, felnőttkori tanulás jellemzőit vizsgálva. A kutatások már a befejező fázisban tartanak, és nagyon érdekes, ígéretes eredmények várhatók.

Mi az oktatók legfontosabb szerepe ebben a programban?

Véleményem szerint a témavezetők legfontosabb szerepe a hallgatók támogatása a kutatási programjuk megvalósításában.

Hangsúlyt helyezünk arra, hogy az angol és magyar nyelvű képzés ne elszigetelten történjen

Az EDiTE-ben minden doktorandusz hallgatónak két társ-témavezetője van, két egyetemről, hiszen a hallgatók két egyetem diplomáját kapják a képzés végén. A köztük lévő együttműködést segítik a közös nyári egyetemek, illetve virtuális szemináriumok. A projekt előzménye egy Erasmus projekt volt, amelynek keretében a konzorciumi partnerek közösen fejlesztették ki az EDiTE képzési programját. Már ebben a fázisban intenzív együttműködés folyt az oktatók között, ami a jelenlegi projekt során is megmaradt. Havi rendszerességű oktatói értekezleteken vesznek például részt, ahol megosztják egymással a tapasztalataikat. Ezekből az együttműködésekkel újabb közös projektek, pályázatok születhetnek, nem beszélve az éppen aktuális pályázat produktumairól. Folyamatos részükről a szakmai megújulás iránti igény, ami mindenképpen egyfajta nyitottságot, változás iránti rugalmasságot hoz az intézmény életébe.

A doktori képzést folytató egyetemek és külső partnerszervezetek közötti kapcsolatok kiépítése az Európai Unió prioritásai között is kiemelt helyen áll. Milyen hatással van ön szerint a nemzetköziesedés a felsőoktatás egészére, illetve annak szereplőire?

Legnagyobb értéknek a nemzetközi hatások szemléletformáló erejét tartom. Hallgatói szempontból nagyon heterogén csoportok jönnek létre. A hozzánk érkező külföldi diákok leginkább a közép- és távol-keleti, ázsiai országokból jönnek, nagyon sok a kazahsztáni, miannari hallgató, de van grúz, szír, ghánai, illetve ecuadori diánkunk is. Mivel rengeteg különböző hatás ér minden egyes résztvevőt, nagyon sokat fejlődnek az interkulturális kompetenciáik.

Mondana egy példát arra, hogyan érvényesül a gyakorlatban a szemléletváltás?

Ahogy említettem, az EDiTE programban az oktatók között a kezdetektől volt egy szorosabb együttműködés, ami a projekt során végig megmaradt. A program kialakításakor a modern pedagógiai szemlélet értelmében tanulóközpontú és tanulási eredményközpontú képzést terveztek, és elindult egyfajta standardizáció is. A kurzustervezés például előre kidolgozott sablonokban történt. Később ezt egyébként más programok is átvették. Igyekeztünk odafigyelni a hallgatói igényekre is, rendszeresen kérünk visszajelzést tőlük. Részben ennek hatására a hallgatók is jobban megfogalmazzák az igényeiket, mindez pedig visszahat az oktatókra és magára a képzésre is.

Az EDiTE program 2015 óta tart, a jövő év már a lezárásé. Miben látja a program legfőbb érdemeit?

Sikernek tartom, hogy az EDiTE óta öt angol nyelvű program is elindult a Neveléstudományi Doktori Iskolában. A hallgatói bázist jelenleg a Stipendium Hungaricum program biztosítja. Az EDiTE volt az úttörő, az abban szerzett tapasztalatok továbbfejlesztett változatait valósítjuk meg. Szintén az EDiTE eredményei közé tartozik konzorciumi szinten mintegy 60 konferencia-előadás, workshop és szimpózium, valamint 30-40 publikáció.

Milyen kihívásokkal találkoztak?

Időnként nehézséget jelentett az eltérő kultúra. Máskor a hallgatók egyenetlen idegen nyelvi kompetenciája okozott problémát. Mindezek ellenére, általában véve nagyon motiváltak az ideérkezők, sokszor komoly kitörési pontot jelent számukra a külföldi tanulmányi lehetőség.

Milyen hatással vannak a nemzetközi programok a magyar nyelvű programokra?

Az előzőekben említett változások lassan begyűrűznek a magyar képzésekbe is. Részben mert ugyanazok az oktatók tanítanak a magyar, mint az angol nyelvű képzésben. Másrészt hangsúlyt helyezünk arra, hogy az angol és magyar nyelvű képzés ne elszigetelten történjen, vagyis a magyar hallgatók is profitáljanak a nemzetközi jelenlétből. Ezt közös workshopokkal, hallgatói kezdeményezésekkel, mentorprogrammal igyekszünk elérni.

Hogyan látja a felsőoktatás jövőjét a nemzetköziesedés szemszögéből?

Biztos vagyok benne, hogy folytatódni fog a jelenlegi trend. A számos kihívás mellett ezek a nemzetközi együttműködések gazdagítják az egyetemi oktatást: új perspektívákat nyitnak meg, szemléletformáló hatásúak, folyamatos adaptációra, megújulásra ösztönöznek. Számítok arra is, hogy megnő a magyar hallgatók mobilitása, mert itthon egyelőre még a bejövő mobilitás a jellemzőbb.

Ön szerint ez nem meglepő?

Egyrészt a hallgatók nem biztosak abban, hogy a kinti intézményekben szerzett kreditjüket beszámítják a tanulmányaikba. Az ekvivalencia kialakítása minden felsőoktatási intézménynek régóta komoly kihívást jelent. Másrészt, a magyar hallgatóknak nagyon alacsony az önértékelésük a nyelvtudás szempontjából, pedig a hozzánk érkező – jellemzően közép-európai, közép-ázsiai és afrikai – diákok sem beszélnek jobban angolul náluk.

Tud a diákok önértékelésének növekedéséért tenni valamit egy felsőoktatási intézmény?

Annyit mindenképp, hogy aktívabb részvétellel biztatja őket. Hiszen egy-egy ilyen program után magabiztosabban és nagyobb tudással térnek haza. ♦

NYITNI KELL AZ ANGOLSZÁSZ VILÁG FELÉ

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Idegen Nyelvi Központja nagy hatékonysággal használja ki az Erasmus+ program által nyújtott lehetőségeket. A program koordinátora és „lelke”, dr. Jámbor Emőke docens minden oktatótársának azt javasolja: vegyen részt a programban, amellyel kiteljesíthetik magukat, hiszen megtapasztalhatják annak egyedülálló élményét, hogy akár szak témákban is tarthatnak idegen nyelven előadásokat anyanyelvű hallgatóknak. Jámbor Emőke azt is hangsúlyozza, hogy az Erasmus nemcsak egyéni szempontok miatt fontos, hanem valódi közösségi haszna is van: közös projektek, kutatások és fejlesztések.

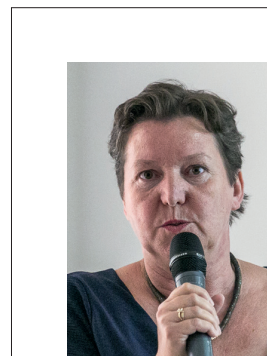
A BME már húsz éve részt vesz olyan programokban, amelyek a mobilitásra épülnek, vagyis arra, hogy magyar oktatók és hallgatók külföldi társintézményekben adnak elő és tanulnak, és viszont. Ön a kezdetektől rálát erre a folyamatra. Hogyan kezdődött?

Az Idegen Nyelvi Központon – akkoriban még Nyelvi Intézeten – belül az alapnyelv-oktatáson túl, szakfordító és tolmácsképzéssel is elkezdtünk foglalkozni. Kb. 20 évvel ezelőtt alakult a Tolmács és Fordítóképző Központ a Nyelvi Intézeten belül. Szerettünk

volna minél több információt összegyűjteni a külföldi egyetemek oktatási tapasztalatával kapcsolatban. Akkoriban számos olyan egyetemmel vettük fel a kapcsolatot, ahol beleláttunk a tolmács és fordító képzésbe. Ezek részben megmaradtak, de sajnálatos módon több partneregyetemmel már megszűnt a kapcsolat, elsősorban azért, mert nálunk strukturális változások következtek be, és nem tudtuk olyan formában folytatni az együttműködést, ahogy addig. Az utóbbi néhány évben már arra fókuszálunk, hogy a tolmács és fordító képzésen kívül az adott egyetem idegennyelv-oktatásába is belelássunk. Ennek fényében több újabb partnerrel gazdagodott a paletta.

Ez azért fontos, hogy az oktatók úgy tudjanak jönni-menni az adott célországok egyetemei között, hogy nagyon stabil nyelvi alapokkal rendelkezzenek, képesek legyenek azon a nyelven tanulmányokat folytatni, illetve előadni?

Egyrészt igen, ez nagyon fontos szempont, de az is kiemelt célunk, hogy közelről lássuk más idegen nyelvi központok alapnyelv-oktatását. Például, hogy Németországban miként oktatják a spanyolt, vagy – csak hogy a saját nyelvterületemről beszéljek –, Spanyolországban az angolt. Bár továbbra is hangsú-

lyos elem a szakfordító képzés az ösztöndíj keretében, de most már belelátunk különböző egyetemek alapképzéseibe is, ami nagyon hasznos.

Hányan vesznek részt a programban a BME-n?

Évente körülbelül ötszázan kerülnek ki az egyetemünkről valamely célországba az Erasmus+ program keretében, közülük körülbelül 350 hallgató tanulmányi csereprogramon vesz részt, százan pedig szakmai gyakorlatukat töltik külföldön. Általában 37-40 oktató megy ki évente, továbbá – és ezt kiemelkedően fontosnak tartom – húsz adminisztratív munkakörben dolgozó munkatárs. Utóbbiak a célország Erasmus+ mobilitási hátterét térképezik föl, magyarul azt, hogy miként működik ott a program. És ehhez a nyelvi kompetenciáik is megvannak. Megesik az is, hogy egy-egy tanár megy ki a képzési célú mobilitási programmal, ez általában akkor van így, amikor kapcsolatfelvétellel törekszünk egy-egy új intézménnyel. Ilyenkor nemcsak az adott egyetem hátterét térképez-

zük föl, hanem azt is, hogy van-e ott keresni-
valónk egyáltalán.

Mennyire sikeresek az ösztöndij- pályázataik?

Nem hengegképp mondom, de a BME Idegen Nyelvi Központja igen jó pályázó. Ez azt jelenti, hogy azt a pénzt, amit elnyertünk, el is költjük, hasznosan. Vagyis kitöltjük a rendelkezésünkre álló keretet, ami viszonylag nagy összeg, és ha azt jól használjuk ki, akkor a rákövetkező évben, években, akár nagyobb összeghez is hozzáférhetünk.

Van valami speciális oka annak, hogy – ahogy hírlík – a magyar oktatók mintha kevésbé volnának mobilak külföldi társaik- nál? Kell-e önöknek ösztönözniük őket arra, hogy vegyenek részt a programban?

Nekünk ilyen szempontból nincs nehéz dolgunk, hiszen az oktatóink igen magas nyelvi kompetenciával rendelkeznek, tehát elvileg semmi gondot nem okozhat nekik egy-egy előadást más nyelven megtartani. Viszont árnyalhatjuk a képet azzal, hogy sajnos az

Egyesült Királyságban nagyon csekély a mobilitási keretünk. Angliában valahogy kevésbé nyitottak az oktatói csereprogramra, ha jól tudom, mindössze öt-hat ottani egyetemmel van ilyen típusú kapcsolatunk. Németország ilyen szempontból sokkal nyitottabb. A spanyolok, olaszok, franciák is igen motiváltak. Az újlatin csoportban (ez a spanyol, francia és olasz nyelvi képzés) pedig még több a lehetőség.

De például Németországban is volna lehetőség angol nyelven részt venni a programban, és úgy tudom, a spanyoloknál és a franciáknál is erős az angol nyelvi képzés.

Igen, ez így van. A német kapcsolataink az elmúlt három évben megerősödtek, elsősorban a berlini Humboldt Egyetemmel építettünk ki gyümölcsöző kapcsolatot, de nyitottunk Ausztria, konkrétan Bécs felé is. Ami Franciaországot illeti: alapvetően a rennes-i egyetemmel van kapcsolatunk, már vagy húsz éve, de ott nem angol nyelvi, hanem kizárólag francia oktatót kérnek. Spanyolországba – természetesen az ő nyelvük mellett – franciával és némettel is ki lehet menni.

Ha valaki átlagos nyelvtudású, akkor körülbelül mennyi idő alatt lehet olyan nyelvi kompetenciákat megszerezni, amelyek alkalmassá teszik az illetőt az ösztöndij-programra?

Nálunk minden oktatónak legalább C1-es szintű nyelvtudása van, tehát valamennyien alkalmasak a csereprogramban való rész-

vételre, de az más kérdés, hogy ki mennyire motivált, és mennyire képes, illetve mennyire szeret előadni idegen nyelven, anyanyelvi környezetben.

Ehhez a gátlásokat is föl kell oldani.

Kétségtelenül. Spanyolországban például spanyol nyelven előadni Magyarország gazdaságáról vagy kultúrájáról, elég komoly kihívás. Ami pedig a hallgatókat illeti: ők akár már egyévnyi nyelvtanulás után belevágnak az Erasmus+ programba, igaz, nekik nem előadniuk kell, hanem idegen nyelvű előadásokon részt venni. Még ha kezdetben akadnak is nehézségeik, szép lassan hozzászoknak ehhez, és meg is tanulják az adott nyelvet.

Navracsics Tibor, az EU oktatási biztosa azt nyilatkozta, minden erejükkel azon dolgozzanak, hogy erősítsék az ilyen programokat. Önök milyen irányba szeretnék fejleszteni az Erasmus+ nyújtotta lehetőségeket?

Az eddigiekből is következik, hogy eltökélt szándékunk nyitni az angolszász világ felé. Ebben most a Brexit okoz speciális gondot, az, hogy az ottani egyetemek sem tudják, mi lesz, ezért bizonytalanok. Én például egy brightoni egyetemmel vettem föl a kapcsolatot, de ők, akárcsak egy skóciai egyetem, várakozó állásponton vannak. Dél-Európában már meglehetősen széles körben terjeszkedtünk, van olasz, spanyol, francia, török kapcsolatunk, de nagyon fontos volna Észak-Európa irányába is nyitni.

Mik a programban részt vevő tanárok tapasztalatai?

Készítettem egy kisebb felmérést: 17 oktatót és 3 adminisztratív munkatársat kérdeztem meg. A legnagyobb problémát az okozta számukra, hogy megfelelő időpontot egyeztetsek az utazásukra. De azért mindegyikük talált alkalmat, többségük tavasszal. Okozott gondot az is, hogy sokszor a fogadó intézmény szabja meg, miről tartunk előadást. Franciaországban például a menekültválság idején a migrációról kellett előadnunk, ezt egyébként a spanyolok is kérték. Rákérdeztem továbbá az oktatóknál arra is, hogy milyen új módszereket ismertek meg. Nagyon változatos válaszokat kaptam, vannak olyan célországok, ahol körülbelül hasonló körülmények közt oktatnak, mint idehaza, de olyanok is, amelyek nálunk jóval felszereltebbek, s a legmagasabb színvonalú technikával rendelkeznek, okostáblával például. Érdekes volt azt is végighallgatni, hogy hol milyen környezettel várják az oktatóinkat: akadt olyan egyetem, ahol minden este közös vacsora volt, s kifejezetten törekedtek arra, hogy a náluk lévő oktatókat megismertessék a környezetükkel, kulturális sajátosságaikkal. Akadtak azonban olyan intézmények is, ahol csak az órát kellett megtartania a tanárunknak, és rábízták, hogy mit csinál a szabadidejében. Az is nagyon fontos mutató, hogy a hús megkérdezettből mindössze hárman jelezték, hogy ki kellett egészíteniük az ösztöndíjukat, ami nagyon jó arány. Ehhez persze hozzátartozik, hogy a magyarok általában szeretnek kijönni a rendelkezésükre álló keretből, megelégszenek egy olcsóbb

Általában 37-40 oktató megy ki évente, továbbá – és ezt kiemelkedően fontosnak tartom – hús adminisztrátor.

szállással és nem járnak luxuséttermekbe. Ezt érdekes összehasonlítani a hozzánk érkező, lényegében ugyanakkora ösztöndíjjal rendelkező kollégákkal, akik gyakorta panaszkodnak arra, hogy hozzá kell tenniük a pénzükhöz. **Arra a kérdésemre, hogy ajánlanák-e más oktatóinknak is, hogy jelentkezzenek a programra, valamennyien határozott igennel feleltek.**

Van-e olyan területe a programnak, amely túlmutat az egyéni szempontokon, és közösségen is hasznosítható?

Igen, és ezt nagyon fontos szempontnak tartom. Az olaszországi padovai egyetemmel például 2016-ban kezdtünk el egy közös projektet, amelynek keretében a hallgatók Skype-on keresztül segítik egymást az oktatásban. Egy bécsi egyetemmel pedig e-learning tananyag-fejlesztési projektet indítottunk, ami még most is tart. A zaragosai egyetemmel közösen alkalmazott nyelvészeti kutatásokat folytatunk, ezt egy éve kezdtük el. Továbbá tervezzük, hogy létrehozunk egy Erasmus hetet is, amikor egy időpontra invitáljuk a hozzánk érkező tanárokat, hogy a különböző országokból érkező kollégák megismerjék egymást. Ez nagyon eredmé-

nyes lehet abból a szempontból is, hogy felhívja a figyelmet arra: érdemes hozzánk jönni.

11

Hogyan ösztönözik a hallgatókat, hogy minél többen részt vegyenek az Erasmus+ programban?

A nyelvi kurzusainkon hirdetjük az Erasmus+ tanulmányi és szakmai gyakorlatos programot. Ezenkívül, ami viszonylag új kezdeményezés, Erasmusra felkészítő nyelvi kurzust tartunk, ahol konkrétan nyelvi és kulturális felkészítésben vesznek részt a hallgatók. Ezek a kurzusaink nagyon sikeresek. ♦

„FORDÍTANI KELL A HAZAI FELSŐOKTATÁS LOGIKÁJÁN...”

A nemzetközi felsőoktatási szintéren való sikeres szerepléshez nem elég külföldi hallgatókat toborozni. Ez csupán egyetlen eleme a magyar felsőoktatás eredményes nemzetköziesedési folyamatának. A lehetséges stratégiákról és korlátokról **Lannert Judit** oktatáskutatót, a T-Tudok Tudásmenedzsment és Oktatáskutató Zrt. alapítóját kérdeztük.

Fotó: Kovalovszky Dániel

A magyar felsőoktatás nemzetközivé válásának jelen helyzetéről végeztek hiánypótló kutatást. Mitől vált ez a téma most ennyire aktuálissá?

Az elmúlt évtizedben az intézményfejlesztési folyamatok és a nemzetköziesedés kiemelt kérdésekké váltak a hazai felsőoktatásban. A magyar egyetemek egyre nagyobb arányban kínálnak idegen nyelvű képzési programokat és szolgáltatásokat. Egyre több külföldi hallgatót próbálnak vonzani a képzéseikre, miközben a magyar diákok mobilitását is ösztönözik. Valójában két kutatást végeztünk, mindkettőt a Tempus Köz-

alapítvány¹ finanszírozta. Az egyik az alap- és a mesterképzésben, a másik a doktori iskolákban vizsgálta az aktuális helyzetet.

Milyen módszertannal dolgoztak?

A 2017 őszén végzett adatfelvétel során több eszközzel is empirikus adatokat gyűjtöttünk a magyarországi egyetemek nemzetközivé válásának különböző kérdéseiről. Egyes módszertannal dolgoztunk. A kutatás során megvizsgáltuk az intézmények honlapjait, valamint a nemzetközi stratégiára vonatkozó dokumentumokat. Ezenfelül interjúkat

A minőségi nemzetköziesedés fontos elemeként emelhető ki a diákcentrikus megközelítés.

és fókuszcsoportos megbeszéléseket folytattunk magyar és külföldi egyetemi hallgatókkal, doktori iskolásokkal, megkérdeztünk egyetemi munkatársakat, valamint a K+F vállalatok és kutatóintézetek képviselőit is. A kutatás részét képezte a FIR adatbázisának elemzése és a hallgatók és oktatók körében végzett online kérdőíves felmérés. Összesen csaknem háromezren válaszoltak a kérdéseinkre 35 felsőoktatási intézményből. Az adatelemzésből összeálló képet 5 egyetemre kiterjedő „mélyfúrás” tette plasztikussá. Az eredményeket többszáz oldalas jelentésben foglaltuk össze.

1. A Tempus Közalapítvány *Nemzetközi hallgatók a hazai felsőoktatási intézményekben* – valamint *Doktori iskolák nemzetköziesedésének vizsgálata* EFOP-3.4.2-VEKOP-15-2015-00001 projekt keretében kiírt kutatását a T-Tudok Zrt. végezte. Az elemzésben részt vettek: Lannert Judit, Derényi András, Bajzáth Angéla, Kaderják Anita, Németh Szilvia, Nyüsti Szilvia, Salomvári György, Szávai Petra.

Melyek voltak a főbb megállapítások?

A kutatás fényt derített az intézményi nemzetköziesedés mögött álló főbb célokra, illetve az ezek ellen dolgozó legfontosabb problémákra. A legnagyobb akadály a válaszadók szerint meglepő módon nem az erőforrások elégtelen mennyisége, hanem az oktatók és a diákok idegen nyelvi készségeinek nem megfelelő szintje. Az online kérdezést kiegészítő kvalitatív vizsgálat pedig feltárta, hogy a hallgatói mobilitást helyenként nem feltétlenül ítélik meg pozitívan az oktatók, a külföldön szerzett kreditek elfogadása problémás lehet, illetve hogy milyen tényezők bújnak meg az oktatói mobilitás alacsony aránya mögött. A minőségi nemzetköziesedés fontos elemeként emelhető ki a diákcentrikus megközelítés, ami egyelőre kevésbé jellemző a hazai felsőoktatási intézményekre. Ugyanakkor az öt felsőoktatási intézményben végzett mélyebb kvalitatív vizsgálatunk jó példákat is felszínre hozott.

Az intézményvezetők többsége alapvetően a külföldi diákok toborzását érti nemzetköziesedés alatt. Valóban elég ennyi?

Korántsem. A nemzetköziesedés érzékeny terület, amelyet befolyásolnak a globális trendek, a regionális ösztönzők és akadályok, valamint a helyi politikai intézkedések. Éppen ezért a nemzetköziesítés egyetlen dimenziójára, így például a külföldi hallgatók számának növelésére összpontosítani nagy kockázatot jelent.

A külső kitétségi csökkentése érdekében az egyetemek stratégiájának több lábon kell állnia. Így a **hallgatói mobilitás mellett olyan, az oktatók aktív részvételét igénylő területekre is oda kell figyelni, mint például az idegen nyelvű szakirodalom intenzív használata a képzések során, vagy éppen a tananyag tartalmának nemzetközi trendekhez való igazítása.** De rendkívül fontos elem a hazai oktatók hosszabb idejű külföldi tapasztalatszerzése, illetve jó nevű külföldön oktató professzorok hazai egyetemre csábítása. A nemzetközi kutatás és innováció területén az intenzívebb intézményi jelenlét lehet a minőségi nemzetközivé válás kulcsa.

Akkor miért fókuszálnak szinte kizárólag a toborzásra? Milyen veszélyei lehetnek ennek?

A magyar egyetemek presztízskérdésnek tekintik, hogy mennyi külföldi hallgatójuk van. A megkérdezett egyetemi munkatársak szinte mindegyike ezt tekintette a nemzetköziesítés legfontosabb mércéjének. Holott ez önmagában kétes értékű mutató. A magyar egyetemre elsősorban nem Nyugat-Európából, illetve az Egyesült Államokból érkeznek fizetős hallgatók, hanem a kelet-európai, ázsiai, afrikai és arab országokból. Kivételt képez ez alól az orvosképzés, de ott akadnak más buktatók. Az egyéb alap- és mesterképzésre érkezők felkészültsége a megkérdezett intézmények egybehangzó állítása szerint nem mindig megfelelő. Erre utal az is, hogy a diplomáig eljutóknak

csak kis hányadát veszik fel utána a magasabb felvételi követelményeket állító doktori iskolákba, és még kevesebben képesek azt azután el is végezni. Ezeknek a **külföldi diákoknak sokszor a magyar állam és az anyaország által biztosított ösztöndíjak, a nyugat-európainál csekélyebb tandíjak és megélhetési költségek jelentik a vonzerőt.** A magyar diákok közben egyre nagyobb számban mennek angol, francia, skandináv egyetemre.

Az orvosi egyetemekre viszont Észak- és Nyugat-Európából is érkeznek diákok és ők fizetnek is, méghozzá nem keveset. Mi a különbség?

A magyar orvosi egyetemek több évtizedes előnnyel bírnak a többi képzési területhez képest, mivel politikailag kevésbé érzékeny területként már a hetvenes évektől fogadhattak külföldi diákokat. Erős rutinnal, számos bejáratott módszerrel rendelkeznek ezen a területen. Másrészt az orvosképzés kedveltsége egy sajátos uniós lefőlézési taktika eredménye. Az unió több állama tudatosan szűken tartja saját orvosi egyetemeinek kapuit, és inkább ösztöndíjat ad a külföldi tanulmányokra. A végzeteket pedig az oktatásukon megspórolt pénzt felhasználva magas fizetéssel csábítják magukhoz. S nemcsak a saját fiataljaikat, hanem a magyar rezideneket is. Ezzel gyakorlatilag lefőlézik a magyar orvosképzést. Ez az egyetemeknek a magas tandíj miatt nyereség, de a társadalom számára mindenképpen veszteség.

Fontos a minőségi képzés, neves professzorok meghívása, a bürokrácia csökkentése, még jobbak a sok kreditet érő, kreatív, komplex kurzusok.

A kutatás eredményei között kiemelték a Szegedi Tudományegyetemen alkalmazott jó gyakorlatot. Ott is folyik orvosképzés. Ezek a negatívumok rájuk nem vonatkoznak?

A szegedi egyetem valóban követendő példa. Széles a portfóliójuk, nemcsak az orvosképzés terén működik jól náluk a nemzetköziesedés, hanem más karokon is. Ráadásul a határon túli magyarokat is meg tudják szólítani. A külföldi hallgatók beilleszkedését mentálhigiénés tanácsadással is támogatják. 2016-ban ott volt a legtöbb külföldi doktorandusz is, akik ráadásul a magyar átlagnál nagyobb arányban fejezik be sikeresen a PhD-képzést. A közös képzési programok vagy innovációk terén is jól teljesítenek, és az oktatói mobilitásuk is intenzívebb, mint a többi egyetemé.

A nemzetköziesedés másik területe a hallgatói, oktatói külföldi csereprogramok, amelyek közül az Erasmus+ a legismertebb. Az önök által végzett kutatás azonban rámutatott, hogy ezek népszerűsége nem nő töretlenül. Miért?

A legfontosabb gátló tényező a magabiztos nyelvtudás hiánya. De komoly visszatartó erő-

nek számítanak az anyagiak is. Az Erasmus+ csupán a költségek egy részét fedezi a többi a családnak kell hozzátennie, ami nem mindenki számára lehetséges. Nem segíti a hallgatói mobilitást az sem, hogy a magyar egyetemek csekély arányban számítják be a külföldön szerzett krediteket, így a hallgatók fél vagy egy évet is veszíthetnek. Ez pedig olyan osztatlan képzéseknél például, amelyek elvégzésére legfeljebb 6 évet biztosít ingyen az állam, komoly ellenérv. Egy oktató nagyon találóan úgy fogalmazott: minél provinciálisabb egy egyetem, annál kevésbé hiszi el, hogy az adott tárgyat külföldön is képesek megfelelő színvonalon oktatni. Jellemző egyébként, hogy hozzánk hasonlóan 30 százalék körüli arányban Szerbia és Grúzia számítja be a kint szerzett krediteket, míg Norvégia, Finnország vagy Németország 76-82 százalékban. A probléma egyik forrása, hogy a bolognai folyamatra való áttéréskor nálunk a professzori állások védelmében sok kicsi tárgyat alakítottak ki, kevés kredittel, ami sokszor nem kompatibilis a külföldi egyetemek komplexebb és nagy kreditértékű kurzusaival. Ez egyben jól szemlélteti azt is, hogy a magyar felsőoktatás elsősorban nem hallgató-, hanem oktatócentrikus szemléletű.

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem építészkarára azonban évről évre egyre többen érkeznek az Erasmus+ program keretében. Mi a sikerük titka?

Valóban évente 70-80 cserediákot fogadnak, ami a 210 magyar hallgató számához

viszonyítva is magas arány. Az eredmény részben a jó hagyományoknak, részben egy rendkívül innovatív kurzusnak köszönhető. A kar két oktatójának, Nemes Gábornak és Schrammel Zoltánnak a kezdeményezésére **önálló tantárgycsomagot hoztak létre a zömében portugál, spanyol, francia és német diákokból álló csoportoknak.** Ebben a tervezési és mérnöki tanszékek párba állva projektfeladatot adnak ki, és negyedéves ciklusokban terveztetnek egy épületet. Látványos, 16 kredites komoly tárgy, amely nagyon kapos nemzetközi szinten.

Mivel tehetjük tehát vonzóbbá egyetemünket a külföldi diákok számára?

Fontos a minőségi képzés, neves professzorok meghívása, a bürokrácia csökkentése, még jobbak a sok kreditet érő, kreatív, komplex kurzusok. Mindehhez ki kellene szabadítani az államigazgatási logikából az egyetemet és megfordítani a felsőoktatás logikáját: nem attól neves egyetem Oxford, hogy sok a külföldi diák, hanem azért megy oda a sok külföldi diák, mivel az egyetemen jelentős kutatások folynak, szaktekintélyek oktatnak, és komoly, a tudáspiacon jól értékesíthető tárgyakat vehetnek fel a diákok. ♦

A SZEMÉLYES ÉLMÉNYBESZÁMOLÓ A KULCS

Hallgatói kapcsolatok nemzetköziesítése a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Karán

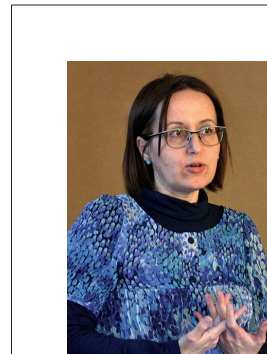
A felsőoktatás nemzetköziesítésének kihívásaira minden egyetem a saját mód-szereivel próbál választ adni, és vannak karok, amelyek különösen sok energiát fektetnek a pragmatizmusra is. A Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Karán például egyszerűen próbálják az oktatókat és a diákokat ösztönözni, hiszen a kettő nem is választható el teljesen egymástól – véli **Dr. Nemes Magdolna** nemzetközi koordinátor.

„Az oktatóknak lehetőségük van külföldi szakmai konferenciákon részt venni, ahol egyrészt bemutatgatják saját kutatásaikat, eredményeiket, a jól működő magyar modelleket, másrészt fontos nemzetközi kapcsolatokat építhetnek ki” – mutat rá a pedagógus. „Ezek alapjai lehetnek később az Erasmus+ projekteknek, valamint közös nemzetközi kutatásoknak, amelyekbe magyar és külföldi hallgatókat is be lehet vonni. Mindegyikre volt már példa a karon. Az oktatók tanulmányútjaikat a kar is igyekszik támogatni lehetőségeihez mérten.”

Bár a Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar helyzete speciális, a hallgatókat ugyanis alapvetően a magyarországi oktatásra készítik fel, a szakmai lehetőségeken túl

a diákokat plusz kreditekkel, közös anyaggyűjtéssel, saját szervezésű konferenciákkal, nemzetközi programokkal motiválják – és persze a szakdolgozatok elkészítésében is sok segítséget adnak.

„Különösen értékesek és érdekesek lehetnek azok a szakdolgozatok, amelyek külföldi tapasztalatokat is tartalmaznak” – hangsúlyozza Nemes Magdolna. „A más országok óvodáiban, bölcsődéiben látott jó gyakorlatok, eszközök, módszerek bemutatása, a különböző működési rendszerek összehasonlítása, a külföldi szülőkkel, pedagógusokkal készített interjúk, nemcsak az érintett hallgató szakmai előmeneteléhez járulhatnak hozzá, de a hazai modellek fejlesztését is segíthetik. Próbáljuk ezért a diákjainkat ebbe az irányba is terelni, például a megfelelő téma kiválasztásával. De emellett mi is dolgozunk azon, hogy a hallgatók dolgát megkönnyítsük. A közeljövőben egy olyan kurzust szeretnénk bevezetni, amely során – külföldi kollégák bevonásával – rövid, egy-két napos külföldi szakmai úttal (óvoda, bölcsőde látogatás) egészítjük ki az elméleti oktatást. Ez rész megoldás lehetne azoknak, akik szívesen szereznének külföldi tapasztalatot is, azonban nem tudnak hónapokra elutazni egy ösztöndíj keretében.”

KINYITJÁK A VILÁGOT

A karon egyéni ötletek is hozzájárultak ahhoz, hogy a hallgatók mobilitása növekedjen. Ilyen például a nemzetközi est, amelyet Nemes Magdolna honosított meg öt évvel ezelőtt.

„Kicsit aggódtunk, hogy tanórákon kívül, ráadásul esti időpontban megtartott rendezvényre talán kevesen fognak eljönni, de szerencsére nem így lett. Nagy érdeklődés övezte a nemzetközi esteket a kezdetektől fogva” – emlékszik vissza a nemzetközi koordinátor.

Ennek hátterében valószínűleg az a koncepció áll, amely szerint az idegen nyelveket és a más országokból érkező embereket csak akkor lehet igazán megismerni, ha közvetlen tapasztalatunk van velük, ha megismerhetjük a kultúrájukat, a hozzáállásukat. Éppen emiatt az estek nemcsak előadásokból állnak, de közös beszélgetésből, jellegzetes ételek és italok kóstolásából is.

A más országokban látott jó gyakorlatok bemutatása, a különböző működési rendszerek összehasonlítása, a külföldi szülőkkal, pedagógusokkal készített interjúk ... a hazai modellek fejlesztését is segíthetik.

„Igyekszünk mindig valami pluszt beletenni a programba: nemzeti ételeket, italokat, hagyományörző táncokat” – magyarázza Nemes Magdolna. „Ezektől mindig oldódik a hangulat, a résztvevők sokkal közvetlenebbek lesznek egymással, és talán tényleg megtapasztalják kicsit, milyen lehet egy másik országban lenni. Így jobban kedvet kapnak, felbátorodnak egy külföldi tanulmányúthoz, és persze egyúttal az adott idegen nyelvet is gyakorolhatják. A hallgatók nyelvismerete ugyanis gyakran hiányos” – mutat rá az oktató.

„A nemzetközi esteken ugyanakkor próbálunk túllépni önmagán a nyelven: olyan helyzetet teremtünk, ahol a résztvevők nemcsak az irodalmi idegen nyelvel, a nyelvtani szabályokkal, de az élő nyelvvél is megismerkedhetnek. Ehhez persze szükség van olyan külföldi oktatókra, hallgatókra, akik különböző kiejtéssel beszélnek, szlenget, tájegységekre jellemző szavakat is használnak. Sokan vannak ugyanis, akik megszerezték már a nyelvvizsgát, mégsem tudnak, mernek megszólalni az adott

nyelven. Egy kötetlenebb, jobb hangulatú programon azonban talán könnyebben feloldódnak és bekapcsolódnak a beszélgetésbe” – véli Nemes Magdolna.

A nemzetközi estek erejéről és sikeréről nemcsak a résztvevők létszáma árulkodik, de az a tény is, hogy mára két féléves, szabadon választható tantárgy lett belőle Neptun kóddal és a teljesítésért járó három kredittel.

„Bár ezek az órák kicsit közvetlenebbek, nyitottabbak, mint egy hagyományos egyetemi előadás, azért a hallgatóknak ugyanúgy meg kell dolgozniuk a kreditekért” – hangsúlyozza az oktató. „Az előadások ugyanis angol nyelven folynak, emellett a diákoknak maguknak is kell készíteniük egy prezentációt valamelyik országról, ahol jártak, vagy ahova szeretnének eljutni. Ehhez alapos kutatómunkát kell végezniük, majd angol, német vagy magyar nyelvű bemutatót kell készíteniük. Ezáltal nemcsak a nyelvet gyakorolják, de fontos országismereti tudásra tesznek szert, és egymástól is sokat tanulnak. Sőt, ami azt illeti, gyakran mi, oktatók is tanulunk újat a diákoktól.”

KAPCSOLAT, AMI VISSZAHÚZ

Nem az idegen nyelvi tudás hiánya vagy a külföldön nehezen hasznosítható speciális szakmai tudás azonban az egyetlen, ami hátráltatja a hallgatók külföldi útjait. Az egyedüllettől és az idegen országtól való félelem is sokakat

visszatart, sőt, egy másik jelenség is állhat az itthon maradás mögött.

„Karunk képzési szerkezetének adottságai-ból, szakjainkból következően tanulóink nagy része lány, valószínűleg ezért találkozunk többször ezzel az okkal: a diákok azért nem akarnak három hónapra külföldre költözni, mert attól félnek, hogy elveszítik a párjukat” – árulja el Nemes Magdolna.

„Részben emiatt, megnyitottuk a rendezvényeink egy részét a családok számára is” – magyarázza a koordinátor. „Jöhetnek barátok, családtagok és persze a fiatalabb generáció is: középiskolások, kisebb testvérek. Így ők is megismerkedhetnek közelebről az ösztöndíjprogramokkal, beszélhetnek olyanokkal, akik már részt vettek benne, tehetnek fel kérdéseket, és persze az adott ország kultúrájába is bepillantást nyerhetnek. Ez segíthet legyőzni az előítéleteket és a félelmeket is csökkentheti.”

BESZÉLNI, BESZÉLNI, BESZÉLNI

A megfelelő kommunikáció nemcsak a környezet meggyőzésében, de a hallgatók elérésében is kiemelt szerepet játszik. A sablonos leírások, pár mondatos ismertetőik ritkán csábítanak valakit jelentkezésre. Annál nagyobb erővel hatnak viszont a személyes élménybeszámolók, a lelkes segítőtársak.

„Azt tapasztaljuk, hogy semmi nem segíti jobban meghozni a végső döntést, mint a hiteles források, vagyis azok a diákok és oktatók, akik már jártak külföldön és pozitív élménye-

ket szereztek” – ismeri el Nemes Magdolna. „A velük való beszélgetés ösztönzőleg hat azokra a hallgatókra, akik még hezitálnak, vagy esetleg megerősítésre van szükségük. Azoknak az oktatóknak és hallgatóknak ugyanis, akik már jártak szakmai utakon külföldön, valóban el lehet hinni, milyen előnyökkel jár egy-egy nemzetközi ösztöndíj, milyen élményeket, lehetőségeket jelent. A személyes kapcsolatfelvétel fontos, ahogy a hallgatók egymás iránti segítőkészsége is. Ez egy fontos eleme a hallgatók mobilizálásának, ezért erre különös hangsúlyt fektetünk mind szóban, mind írásban.”

A tapasztalatokat egyébként a hallgatók nemcsak a nemzetközi esteken vagy éppen az órák alatt adják át, hanem az erre a célra létrehozott Facebook csoportokban is, ahol praktikus tanácsokkal, fontos tudnivalókkal és élménybeszámolókkal látják el egymást.

„TÚLÉLŐ KÉSZLET”, ERASMUS SZOBA

A nemzetközi programokba persze nemcsak a magyar egyetemi hallgatókat kell bevonni, de a külföldi diákokat is meg kell győzni arról, hogy érdemes hazánkba látogatni és itt tanulmányokat folytatni.

„Hozzánk főként Németországból, Spanyolországból és Olaszországból érkeznek hallgatók, de lengyel és észt vendégdíákunk is volt már” – avat be a részletekbe Nemes Magdolna. „Magyarország – annak ellenére, hogy Európa közepe – még mindig kuriózumnak, ér-

dekeségnek számít inkább, egy olyan helynek, amiről még nem sokat hallottak. Ezért eljönnek felfedezni, ismerkedni. Nekik is igyekszünk érdekes programokat biztosítani, és egyúttal valós, gyakorlati tudást átadni. Hogy a komfortérzetükön is javítsunk, egy Erasmus szobát alakítottunk ki számukra, valamint egy „túlélő készletet” állítottunk össze, amiben többek között edényeket, evőeszközöket találnak. Az érintett külföldi hallgatók saját bevallása szerint ez nagyon sokat segít nekik az ittlétük alatt.”

Ha pedig a diákok valamivel elégedettek, nagyobb valószínűséggel fogják ajánlani az országot más külföldi hallgatóknak, ismerőseiknek is. ♦

MI MINDENT TAPASZTALHATNAK MEG AZOK A KÜLFÖLDIEK, AKIK A DEBRECENI EGYETEM GYERMEKNEVELÉSI ÉS GYÓGY-PEDAGÓGIAI KARÁT VÁLASZTJÁK?

Tavaly az Erasmus+ program keretében számos külföldi hallgató tanult náluk. A diákok angol nyelvű óvodapedagógiai és szociálpedagógiai tárgyú előadásokra és gyakorlatokra jártak, emellett felkerestek magyar bölcsődéket, óvodákat és iskolákat is. Az egyik spanyol diák öthetes nyelvtanfolyamot is tartott a gimnázium érdeklődő diákjainak és tanárainak, egy nigériai származású egyetemi hallgató pedig két hónapig önkéntesként tevékenykedett a Gyakorló Óvoda és a Kincskereső Óvoda csoportjaiban, ahol bekapcsolódott az óvoda életébe, játszott a gyerekekkel, énekelt nekik és segítette őket a mindennapi óvodai tevékenységek során. A tanulók bekapcsolódtak a Debreceni Egyetem életébe is. Részt vettek az egyetem tanévnyitó ünnepségén, a YouDay-en és az Erasmus+ diákokat tömörítő szervezet programjain is. A nemzetközi estek keretében a hallgatók angol nyelvű előadásokon mutatták be hazájukat, majd a közönség meg is kóstolhatott olasz, német, orosz, észt, nigériai és spanyol finomságokat. A külföldi hallgatók főzőtanfolyamot is tartottak a kollégiumban, cserébe a magyar hallgatók megmutatták nekik, hogyan készül a paprikás krumpli.

HÍDÉPÍTÉS A KULTÚRÁK KÖZÖTT

Hiszek abban, hogy konszenzusra juthat Európa – mondja **Dr. Szatlóczkyné Dr. Gajdóczki Zsuzsanna**, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola nyugalmazott oktatója, egyben a keresztény tanárok európai csoportjának (GERFEC) nemzetközi kapcsolatokért felelős koordinátora.

A nemzetközi kapcsolatok építése hogyan kezdődött az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán?

Nálunk hamar indult ez a munka. Szerencsém volt hozzá, hogy egy abszolút nemzetközi csapatban, három kontinenst átfogó szerzői teamben dolgozzak. Így jelent meg egy tanulmánykötet a Sorbonne segítségével. Alapvetően óvónők és pedagógusok számára tanítottam párbeszédkultúrát. Kiemelten fontos, hogy ezt a területet értsék és magukévá tegyék a hallgatók, hiszen, ha egy kisgyermeket megtanítunk kopogni, aztán köszönni és

minden fórumon hangoztatom, hogy **szükség lenne egy európai etimológiai szótárra**, hiszen ugyanazokon a fogalmakon is mást értenek, még Európán belül is az emberek.

Milyen elméletekre támaszkodik ebben a tekintetben?

László Ervin zongoraművész kidolgozott egy új tudományágot: az ökofilozófiát. Ma Toszkánában él, és nemrégiben úgy tartott előadást Budapesten, hogy éppen Kínából tért vissza. Az ő műve, a Kozmosz Intelligenciája a kiindulópontom.

Abban hiszek, hogy a magyar nyelv oly gazdag, hogy még a kötőszavai is filozofikus mélységűek, ezért nem a vagy-vagy kultúráját építjük, mert az kizár; és nem is az is-is kultúráját, mert az semleges; hanem az és-és kultúráját, amelyben a közöset keressük. Minden kultúrát elfogadunk, nem akarjuk megváltoztatni és nem erőltetjük másokra sem az ízlésünket, sem a kultúránkat, sem az akaratunkat, de másoktól is elvárjuk a kölcsönös tiszteletet.

Az alapelméletemre sokan hatással voltak, főleg Franciaországból. Fontos gondolat számomra az életre nevel(őd)és kérdése is. Lényege, hogy csak akkor tudunk kulturált emberré válni, ha mi is akarjuk. Nem tudjuk a gyermeket nevelni, ha ő nem akar nevelődni. Mindig egy reciprokális kapcsolatról van szó, ha a kultúra és a nevelés a téma.

végül elmondani, hogy mit szeretne, akkor már jó úton indultunk el. Kevesebb lesz az interkulturális konfliktus.

Miről is beszélünk? Tulajdonképpen **mindennek az alapja a művelődéstörténet**, egyfajta közös nyelv, ami minden emberi kapcsolatban, különböző kultúrák között és különböző kulturáltságú emberek között segíti az együttműködést. Mindig is úgy gondoltam, hogy amit a tankönyvekből meg lehet tanulni, ahhoz nem kell tanár. Amit el lehet olvasni, azt nem kell az órán elmondani. Ezeket az ismereteket mindig úgy tekintettem, hogy a diákjaim már tudják, és mindig afelé tereltem az órát, ahol kérdés volt, vagy ami jobban érdekelte őket.

Számos konferencián adott elő és világszerte jelentek meg tanulmányai, különböző kötetekben. Ez azt jelenti, hogy a világ minden táján ilyen mélységben foglalkoznak párbeszédkultúrával? Itthon milyen szinten állunk?

A párbeszédkultúra az alkalmazott művelődéstörténeten (tudománytörténet, eszmétörténet, művészettörténet), ha úgy tetszik civilizációtörténeten nyugszik. Mostanában

Milyen nemzetiségű csapattagokból állt a projektteam, amit említett?

Lengyel, német, francia, magyar és belga diákokból és tanáraikból épült fel, és az egész európai projekt úgy működött, hogy év közben online tartották a diákok a kapcsolatot, a tanárok csak felügyeltek, és a személyes találkozokat úgy kellett szervezni, hogy minden országban legyen egy-egy. Öt éve kezdődött a projekt és jó volt látni, hogy a résztvevők számára hogyan nyílt ki a világ.

A diákjaink nagyon hálásak voltak, hogy nemzetközi programokban vehettek részt. Egy olyan soknemzetiségű csapatban dolgozhattak, ahol az egyes országokból 5-5 fő vett részt a munkában. Volt benne utazás és volt internetes kapcsolattartás is. A diákok többsége külföldi kiküldetésük után jobban megbecsüli a hazáját, sokat tanulnak és ők is sokat adnak országunkról. Vannak, akik 10 évet is külföldön töltenek, új diplomát is szereznek, de a tapasztalatokkal gyarapodva hazatérnek.

Mi az, amiben ma Ön még szerepet vállal? Hiszen a főiskolán már nem tanít.

A GERFEC-ben ragaszkodtak hozzá, hogy maradjak a nemzetközi kapcsolatokért felelős koordinátor. Ennek keretében sokszor utazom konferenciákra, és előadásokat tartok. **A cél, hogy a skandináv, a latin, az angolszász, a germán a szláv és a magyar kultúrát egy közös platformra hozzuk.** Most éppen ugyanebben a körben dolgozzuk ki Európa közös HR-stratégiáját.

Ma az a tudományterület, amelyet képvisel, elég nehéz helyzetben van, a kelet- és nyugat-európai vélemények egymással szemben állnak. Kudarcot vallott a kultúrák közti kommunikáció?

Azt érdemes megérteni, hogy mindenféleképpen interdiszciplináris megközelítést kell alkalmazni, ha kultúrák közötti párbeszédre van szó. A nyugati országok számára nehéz megemészteni és felfogni, hogy a kelet-európai országok 50 éves fáziskésésben vannak, és nem tudnak semmi olyasmit elfogadni, ami sérti az identitásukat. Alapvető félreértés van abban is, hogy az iszlámot annak radikális ágával azonosítjuk és tény, hogy nehéz ezt elválasztani egymástól. Ezért is hangsúlyozom egy európai etimológiai szótár létrehozását.

Hogyan lehet tehát megteremteni az egyensúlyt?

Úgy, hogy elfogadjuk, hogy minden kultúra értékes és nem szabad engedni, hogy egyik a másiknak zsarolója legyen. Ha mindig csomót keresünk a kákán, akkor mindig konfliktus lesz. Amire a diákjaimat is mindig tanítottam, az az erkölcsi 1x1, amit nevezhetünk az Ószövetség 10 parancsolatának, vagy bárminek, ami meghatározza a civilizált ember viselkedését és viszonyulását az élethez. Az a mód, ahogyan egyes szám első személyben létezzünk, határozza meg a kultúránkat, ez a viselkedésünk, viszonyulásunk.

A hídépítés arról szól, hogy hiszünk az interdiszciplináris és interkulturális együtt-

Minden kultúrát elfogadunk, nem akarjuk megváltoztatni és nem erőltetjük másokra sem az ízlésünket, sem a kultúránkat, sem az akaratunkat, de másoktól is elvárjuk a kölcsönös tiszteletet.

működésben, egyensúlyban. Az Európában több nyelven kiadott *Párbeszédkultúra* tankönyv címlapján nem véletlenül van Csontváry Mostari hídja. Kevesen gondolunk rá, de Kazinczy gondolatai is erről szólnak: „Jót s jó!” Az európai népeknek, beleértve a skandináv, a germán, az angolszász, a latin, a szláv és a magyar népeket is, konszenzusra kell jutni, azaz olyan egyetértést gyakorolni, amelyben egyik álláspont sem sérül. A konszenzusnak hét területen kell létrejönnie: tudomány, művészet, vallás, erkölcs, jog, gazdaság és politika. A konszenzusnak pedig négy ponton lehet összeköttetése: történelmi emlékezet, harmónia, szellemiség és nagyvonalúság, ahogy ezt a GERFEC egyik alapítója Gilbert Caffin írta és élte. ♦

AZ IGAZI MEGMÉRETETÉS A NEMZETKÖZI SZÍNTÉREN VAN

A hallgatói mobilitást leginkább az oktatók tudják előmozdítani, akik elengedhetetlen kulcsszereplői a nemzetközi együttműködéseknek, partneregyetemek megtalálásának. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen a tanárok szakmai támogatást kapnak, hogy könnyebben meg tudják szervezni az oktatói mobilitást. Az ELTE Erasmus+ és nemzetközi programok osztályának vezetőjével, **Szontágh Anikóval** beszélgettünk.

20

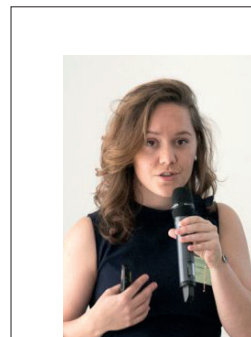
Milyen arányban vesznek részt az ELTE diákjai a nemzetközi mobilitási programokban?

Az elmúlt tíz évben stagnált a pályázók aránya a végzett hallgatók létszámához viszonyítva, de elmondható, hogy az ELTE adott évben végzett hallgatóinak körülbelül 10%-a vesz részt a programokban. Az elmúlt két évben, feltételezhetően a Campus Mundi programnak, az egyre széleskörűbb és szervezett promóciós tevékenységünknek és az egyszerűsített pályázásnak köszönhetően lassú növekedés figyelhető meg. Míg tavalyelőtt körülbelül 550 pályázó volt, tavaly 600, idén pedig körülbelül 650. Az ELTE-n egy úgynevezett bónusz rendszerrel igyekszünk motiválni az Erasmus+ szakmai koordinátorokat. A tan-

székeken, intézetekben egy-egy oktató van megbízva az Erasmus+ ügyek intézésével, de ezért külön fizetést nem kapnak. Tavaly óta a munkatársak pályázhatnak egyszeri bónuszra, ha a saját tanszékükön vagy intézetükben több Erasmus+ pályázót sikerült toborozniuk, mint az előző félévben.

Mi az oka, hogy a hallgatók nem pályáznak nagyobb arányban a programokra?

A kutatások szerint három fő akadály van, ami visszatartja a hallgatókat a pályázástól. Az egyik a támogatási összeg; annak ellenére, hogy ezek a mobilitási programok biztosítanak ösztöndíjat, a családoknak sok esetben erőteljesen meg kell támogatniuk a diákokat anyagilag, hogy ki tudjanak utazni részképzésre vagy szakmai gyakorlatra. A másik akadály a nyelvtudás, ami az ELTE-n nem okoz akkora problémát, hiszen az egyetem hallgatóinak többsége minimum egy középfokú nyelvvizsgával rendelkezik. Akkor szokott gond lenni, ha nem lehet minden órát angolul (vagy a fő tanulmányok nyelvén) hallgatni a partneregyetemen. A harmadik pedig a beszámíttatás kérdése, a diákok nem akarnak a külföldi részképzés miatt csúszni a tanulmányi féléveikkel.

Ez különösen fontos szempont azóta, hogy egyre több a költségtérítéssel rendelkező hallgató.

Milyen szerepe van az oktatói mobilitásnak a hallgatók pályázási kedvének felkeltésében?

Az oktatók elengedhetetlen kulcselemei a teljes nemzetközi mobilitási programnak. Hiszen az intézmények közötti partnerszerződések, amelyek értelmében a hallgatók külföldre utaznak, az oktatók nemzetközi kapcsolatainak alapulnak. Ez egy dinamikus fejlődő dolog, amikor az oktatóknak kialakul egy új szakmai kapcsolata, és úgy látja, hogy lenne lehetőség hallgatók cseréjére is, akkor kezdeményez egy megállapodást az intézmények között. Így amellett, hogy ők a katalizátorai az együttműködések megszületésének, ők a felelősek a szakmai tartalmakért is. Vagyis a kreditelismertetési problémáknak is elejét lehet venni, ha az oktatók ismerik a partnerintézményben folyó oktatást, megbíznak az ottani kollégákban, jó viszonyban

vannak velük, és támogatják a hallgatókat a külföldi tapasztalatszerzésben.

Közvetlenül milyen hatásuk van a hallgatók döntéseire?

Amikor megkérdezzük az Erasmus+ programban részt vett hallgatókat, hogy mi motiválta őket a pályázásra, legtöbbször valamelyik tanárukat említik. Ez nem véletlen, ők vannak minden nap közvetlen viszonyban a diákokkal, és személyes élményeikkel, ajánlásaikkal, tanácsaikkal sokat segíthetnek. Erős a kortárs csoport hatása is, de ők sajnos gyakran torzítják az információkat. Ilyen szempontból az oktató sokkal biztosabb, megbízhatóbb információforrás. Viszont ha az oktató nincs kellően bevonva ebbe a feladatba, nem érzi magáénak az ügyet, akkor valószínűleg nem is fog foglalkozni ezzel a kérdéssel.

Az oktatókat mennyire nehéz motiválni arra, hogy részt vegyenek a mobilitási programokban?

Egyáltalán nem nehéz, ők szeretnek külföldre menni, általában túljelentkezés van a programokra. Az oktatók pontosan értik, hogy milyen hozzáadott értéke van az ilyen

utaknak a szakmai karrierjükhöz, nemzetközi hálózatukhoz. De megkezdjük az oktatók szakmai támogatását is, mert noha az ELTE-n motiválnak számitanak, és sokat pályáznak, ugyanakkor azt is látjuk, hogy általában ugyanazok mennek, gyakran ugyanabba a partnerintézménybe. Ami alapvetően nem probléma, de a cél az, hogy minél több oktató, minél több partnerhez utazzon. A fiatal, tapasztalatlan tanársegédek, oktatók sokkal kisebb arányban vesznek részt a programokban. Amikor körbejártuk ezt a kérdést, arra jutottunk, ennek az az oka, hogy sokszor nehéz összeegyeztetni a kiutazó oktató és a fogadóegyetem időbeosztását, rengeteg szervezést igényel, hogy minden feltétel teljesíthető legyen az oktatói mobilitás megvalósításához. Az Erasmus+ oktatói mobilitás keretében öt nap alatt összesen nyolc órát kell tanítaniuk a professzoroknak, tanároknak a fogadóintézményben. Könnyen előfordulhat, hogy egy tanár kigondolja, hogy például a Barcelonai Egyetem jogi tanszékén szeretne kriminalisztikából vendég-oktatni, május 5-től 10-ig, de kiderül, hogy ott éppen akkor, azokban a napokban nem is tanítják ezt a tárgyat. Ilyenkor meghirdethetnek külön kurzusokat, amire vagy bemennek a diákok, vagy nem, vagyis ilyen szempontból nem lesz

A „job shadowing” tevékenység azért fontos, hogy menjenek ki, lessék el, hogy a külföldi professzorok mit, miképpen csinálnak.

túl hatékony a mobilitás. Mindeközben azt is meg kell oldani, hogy az oktató itthoni óráit is megtartsa valaki. Nagyon sok dolgot kell összeegyeztetni ilyenkor.

Milyen megoldási javaslatuk van erre a problémára?

Az ELTE egy nemzetközi konzorciumban, Stratégiai partnerségek pályázat keretében (*Erasmus+ strategic partnerships KA203, Teach with Erasmus+*) nagymintás kutatást fog végezni arról, hogy vajon mitől is jó egy oktatói mobilitás. Jelenleg nincs olyan elérhető kutatás vagy publikáció, amely megpróbálna indikátorokat felállítani az oktatói mobilitás hatékonyságának, minőségének mérésére. Emellett létre fogunk hozni egy olyan interaktív honlapot (*staffmobility.eu*), ahová az oktatók feltölthetik a profiljukat. Tulajdonképpen egyfajta oktatói mobilitás-társkereső felület lesz ez, amely megkönnyíti a partnerkeresést. Fontos, hogy az utazásoknak tényleg legyen értelme. Mert annak például nincsen, ha a mi kiváló pszichológiai professzorunk kimegy egy külföldi egyetemre és tart néhány szabadon választható órát, amire 5 hallgató megy el. Ennek alapvetően kisebb a hatása, mint annak, ha valaki egy adott kurzus adott óráján

a saját speciális szakterületét mutatja be a hallgatóknak, amit ő alapvetően jobban ismer, mint a fogadó fél oktatója. **Arra törekszünk, hogy a mobilitás minél hatékonyabb legyen, az oktató olyan órán tanítson, amiért a hallgató kreditet kap.** Létrehozunk egy rövid videóból álló adatbázist is, ahol olyan módszertanokat gyűjtünk majd, amelyeket az oktatók jól használhatnak egy ilyen külföldi tartózkodás során az egyetemi előadókban. Az egész projektet egy szakpolitikai ajánlás fogja lezárni az Európai Bizottság részére. Ebben összegezni fogjuk, hogy a kutatás és a honlap alapján jelenleg hogy áll az Erasmus+ oktatói mobilitási program, és milyen javaslataink vannak a hatékonyság növelésére, a minőség fejlesztésére.

Milyen más oktatói mobilitási programok érhetőek el az ELTE-n?

Tavaly elindítottunk egy kiegészítő lehetőséget az oktatók számára. A program szabályai szerint az oktatók is részt vehetnek úgynevezett „job shadowing” tevékenységben, ez azt jelenti, hogy képzési céllal is mehetnek külföldre. Ebben a programban **támogatjuk azokat az oktatókat, akik új módszertanokat szeretnének megismerni, elsajátítani, hogy aztán itthon alkalmazzák azokat.** A tanárok célja nyilván az, hogy a diákok minél könnyebben, hatékonyabban tanuljanak, és ebben segítenek azok a módszerek, amik túllépnek a hagyományos, frontális oktatáson. A „job shadowing” tevékenység pedig

azért fontos, hogy menjenek ki, lessék el, hogy a külföldi professzorok mit, miképpen csinálnak. Hogy szervezik a kurzusokat, hogy vonják be az ösztöndíjas hallgatókat a munkába, és így tovább. Ezek 2-14 napos utak lehetnek, mert látjuk, hogy ha valaki jobban el szeretne mélyedni egy rendszer működésében, akkor nem biztos, hogy arra elég öt nap. Ezek a képzési célú Erasmus+ programok egyébként a többi munkatárs számára is nyitva állnak, például a kommunikációs osztályról is elutazhat valaki, hogy megnézzé egy nagy külföldi egyetem hasonló irodáját. Ha csak egy jó ötletet hazahoz és itthon is elkezdi alkalmazni, már megérte a befektetés az egyetemnek.

Mindezen kívül létezik egy külügyi pályázatunk is, ami inkább konferenciárésztvételeket támogat egyetemi forrásból. Ez viszont csak hozzájárulás. Míg az Erasmus+ oktatási/képzési célú mobilitás általában fedezi a kint tartózkodás költségeit, a külügyi pályázat nem. Mégis fontos részt tölts be, hiszen Erasmusból konferenciára nem mehetnek az oktatók.

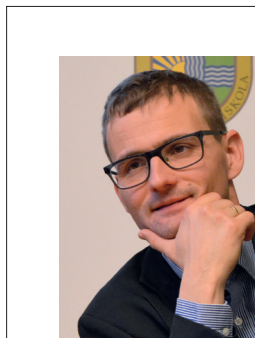
Az egyetem számára milyen előnyökkel jár, ha sok oktatója vesz részt mobilitási programokban?

Az Erasmus+ az egyik legjobb alapja a különböző nemzetközi kutatási együttműködéseknek, így tulajdonképpen az egyetem akadémiai színvonalának fenntartásában, fejlesztésében is komoly szerepe van. Az egyetemek számára az igazi megmértetés, tudományos ver-

seny a nemzetközi szintéren van. Ahhoz, hogy ebben részt tudjunk venni, **az oktatóinknak rutinosan kell előadniuk idegen nyelven is, és olyan kapcsolatokat kell kialakítaniuk külföldön, hogy bevegyék őket nemzetközi kutatásokba, kutatócsoportokba.** Rendkívül fontos, hogy az ELTE-ről évről évre, emelkedő számban több száz oktató vesz részt mobilitási programban, hiszen ez közvetlenül segíti az egyetem oktatási és kutatási színvonalának fenntartását és emelkedését. ♦

FONTOS STRATÉGIAI CÉL LETT A KÜLFÖLDI MOBILITÁS ERŐSÍTÉSE A GÁL FERENC FŐISKOLÁN

A szegedi Gál Ferenc Főiskola az elmúlt években jelentős bővülésen ment keresztül, egyes karainak működésében a nemzetközi képzési elemek csaknem ismeretlenek voltak. Mostanra fontos stratégiai cél a mobilitás erősítése, hogy minél több hallgató és oktató menjen külföldre. **Dr. Thékes Istvánt**, a főiskola külügyi titkárát kérdeztük.

Együttműködünk egy dublini nyelviskolával, ahol kifejezetten olyan kurzusokon vesznek részt a munkatársaink, amelyek abban segítenek, hogy hogyan kell angolul publikálni és előadni.

Milyen ütemben bővül azoknak a hallgatóknak a köre a Gál Ferenc Főiskolán (GFF), akik részt vesznek a nemzetközi mobilitási programokban?

Túlzás nélkül állíthatom, hogy nálunk voltak a legjelentősebb pozitív irányú változások. Másfél éve, 2017 májusa óta felelek a főiskolán a nemzetköziesítési folyamatokért, akkoriban gyakorlatilag nullán stagnált a mobilitás. Amikor megbíztak ezzel a feladattal, 9 külföldi partnerintézménnyel rendelkezett a főiskola, most már közel 50-nel állunk kapcsolatban, köztük igen jelentős intézményekkel. **Ezzel mind a hallgatói, mind az oktatói mobilitás területén óriásit léptünk előre**, és szeretnénk még tovább növelni a pályázók számát. A 2017-es pályázati időszakban 18 hallgató jutott ki külföldre az Erasmus+ program segítségével, 2018-ra a tervezett szám 40. Büszkék

vagyunk rá, hogy két hallgatónk a tengerentúlon is járt a Campus Mundi programmal.

Részképzésben vagy szakmai gyakorlaton vesznek részt szívesebben a hallgatóik?

Nálunk a legtöbb diák szakmai gyakorlatra megy az Erasmus+-szal, és ezt tovább szeretnénk erősíteni. Elindítottunk egy angol műveltségterületi képzést a tanítóképzésünkben, ahol hallgatónk a kötelező szakmai gyakorlatot szívesen teljesítik külföldi nyelviskolákban, akár nyáron is. Több hittanár-nevelő szakos levelező hallgatónk is készül arra, hogy külföldi plébániákon végezze a gyakorlatát. Erre már jó tapasztalatok vannak óvó és tanító szakosainknál, különösen német nyelvterületen, továbbá most szervezzük az első ilyen ösztöndíjakat a tavaly átvett ápoló, szociális munka és gazdasági szakos hallgatónknak.

Miért volt korábban alacsony az Erasmus+-ra pályázó hallgatók száma az intézményben?

Egyrészt nem volt igazán gazdája ennek a területnek, a Gál Ferenc Főiskola egy kis intézményként indult, majd 2014 óta egy jelentős expanzió ment át. Miután a szarvasi pedagógiai kar, a gyulai egészségtudományi kar és a békéscsabai gazdasági kar is a főiskolához került, már sokkal több figyelem juthat a nemzetköziesítési folyamatra. A számok értelmezéséhez hozzá tartozik, hogy ennek eredményeként a főiskola az utóbbi négy évben 300-ról 1550 főre növelte hallgatói számát, átvéve és önálló karokká szervezve a majdnem megszűnt szarvasi, gyulai és békéscsabai felsőoktatást. Sajnos azt tapasztaltuk, hogy korábbi egyetemi kereteik ellenére jóformán semmiféle Erasmus aktivitásuk nem volt, a nemzetközi képzési elemek csaknem

ismeretlenek voltak a működésükben. Most viszont fontos stratégiai cél lett a külföldi mobilitás erősítése. Ugyanakkor még mindig küzdünk a hallgatói finanszírozás hatékony felhasználásával, igyekszünk, hogy sikerüljön annyi diákot rábírnunk a külföldi tapasztalatszerzésre, amennyire biztosított keretünk van.

Milyen célokat tűztek ki maguk elé?

Mivel a GFF a nemzetközi elvárások szerinti fejlesztési programját követi, ezért hozzákezdünk, hogy olyan kiválósági programja legyen az intézményünknek a külföldi tanulmányok, oktató- és hallgatócserék szervezése, ahol azokban részt venni nemcsak lehetőség, hanem elvárás is. A jelentős nagyságúra és erejűre fejlesztett Erasmus+ partnerségi hálónk már annyi ösztöndíjas helyet biztosít, amire hivatkozva valóban elvárhatjuk minden hallgatótól, hogy képzési ideje alatt legalább egy külföldi ösztöndíjas programon szerezzon külföldi tanulási, kulturális, civilizációs tapasztalatokat. Ugyanez vonatkozik oktatóinkra, akiket arra ösztönzünk, hogy két évente legalább egyszer vendégoktatók is legyenek egyik külföldi partnerünkönél, hiszen ez a szakmai életútjukon betöltött szerepen túlmenően a hallgatóik számára is mindennél fontosabb ösztönző.

Milyen eszközöket alkalmaznak az alacsony Erasmus+ aktivitás növelésére?

A Tempus Közalapítvány idej felhívását továbbgondolva **végeztünk egy minden karra**

és szakra kiterjedő kutatást, hogy feltárjuk azokat a gátló tényezőket, amelyek miatt a hallgatók nagyobb része jelenleg nem pályázik nemzetközi mobilitásra. Ezzel nemcsak megismételtük a világ számos intézményében elvégzett vizsgálatot, nemzetköziesítési stratégiánkban alapvető eszközként is alkalmazzuk azt. Ennek az intézményi kutatásnak az objektivitása nagyon fontos számunkra, hiszen a GFF néhány év alatt megnövekedett szervezetében elsősorban a magunk számára kell értelmeznünk a nemzetközi aktivitások örökölt hiányának okait.

Hogyan zajlott és mire mutatott rá a kutatás?

Nemcsak egy belső felmérést, adatgyűjtést valósítottunk meg, hanem komplexebb módszertant alkalmaztunk, amikor a kérdőíves felmérés mellett fókuszcsoportos vizsgálatra és annak C-SWOT analízisére is sort kerítettünk, utóbbi már a stratégiai kitérési területekre is ráirányítja a figyelmet. A kutatás eredményeként az alacsony aktivitás legfőbb okának azt találtuk, hogy a hallgatók nem szívesen lépnek ki a kényelmi zónájukból, még akkor se, ha ehhez társul a hiányzó anyagiak ösztöndíjjal, kiegészítéssel való biztosítása, vagy a megfelelő nyelvtudás hiányát pótló intézményi oktatás. Megszokják a közeget, kialakul a heti rutinjuk, a baráti társaságuk, és mindebből már nem szeretnének kiszakadni 3-4 hónapra. Gyakran a családra hivatkoznak, de ezt előnyé kell fordítanunk,

hiszen éppen a család számára jelent befektetést a nemzetközi tapasztalatszerzés, amivel jobb hazai munkapozíciók érhetőek el. Éppen ezért a hallgatói mobilitás erősítésénél ezeket a gátakat kell valahogy lebontanunk, ez pedig akkor lehetséges, ha minél több információval látjuk el őket – és ebbe a munkába bevonjuk az oktatókat is.

Az oktatók mennyire használják ki a nemzetközi mobilitási programokat?

Korábban az oktatók sem igazán használták ki az Erasmus+-ban rejlő lehetőségeket, ami az átvett karok esetében sajnos az „örökség” része. Azonban az elmúlt időszakban számos tanárunk járt már a Kárpát-medencén túl Katalán, lengyel, német, ír, osztrák, olasz egyetemeken, és az oktatás mellett képzéseken is részt vettek. **Cél, hogy az oktatóink angolul, németül, olaszul is tudjanak publikálni és előadni, ezért számos partnerségi megállapodást hoztunk tető alá nyelvi képző intézményekkel** Írországban, Spanyolországban és Olaszországban. A GFF jelenleg is kis intézmény, nálunk jól körülhatárolható azoknak az oktatóknak a köre, akik szívesen mennek külföldre, egy pályázati ciklusban akár kétszer-háromszor. Sajnos azonban sokan vannak, akik annak ellenére sem szívesen utaznak, hogy az Erasmus+ oktatói mobilitás általában csupán egyhetes elfoglaltság, ezért rögzítettük oktatóink számára is elvárásként ezt az aktivitást, aminek megvalósulását minden eszközzel ösztönözzük, támogatjuk is.

Van összefüggés az oktatói és a hallgatói mobilitás között?

Az oktatók folyamatosan propagálják a hallgatók körében a külföldi mobilitást mind az előadókban, mind a folyosókon. A személyes példa nagyon fontos, én az első magyar sportolók között voltam, akik az USA-ban sportösztöndíjjal tanulhattak még a kilencvenes évek közepén. Később Csehországban is jártam egyetemre, így hitelesen tudom képviselni ezt az ügyet. A hallgatók pedig nagyon érdeklődőek. A kutatásunk fő kérdése is az volt, hogy vajon azok az oktatók, akik aktívak a nemzetközi szinten és kihasználják a mobilitási lehetőségeket, több diákot sarkallnak-e pályázásra. A válasz egyértelműen az, hogy igen. **Több olyan diák is van, aki kifejezetten az oktatója sugallatára, jó példájának mintájára döntött úgy, hogy pályázik Erasmus+ hallgatói mobilitásra.** Ez pedig fontos, mert egy 3-4 hónapos Erasmus+ ösztöndíj is rengeteget adhat a diákoknak, hiszen külföldön egészen új szempontok szerint ismerhetik meg az adott tudományterületet, de sokat ad az új kultúra megismerése is. Van olyan hátrányos helyzetű településről származó hallgatónk, aki korábban nem járt még külföldön. Biztattam, hogy menjen el a Krakkói Egyetemre ösztöndíjjal, ahonnan egy egészen új, sokkal magabiztosabb, szélesebb látókörű, nyitottabb emberként tért haza. Általánosságban elmondható, hogy akik kipróbálták magukat egy külföldi egyetemen is, magabiztosabban adnak elő, és sokkal jobban beleásák magukat a külföldi szakirodalomba.

Az oktatói mobilitással mit nyer a főiskola azon túl, hogy a diákok könnyebben motíválhatóak?

Rengeteget, hiszen a mobilitásban részt vevő oktatók egyre többet tudnak nemzetközi folyóiratokban publikálni, és többet járnak külföldi konferenciákra is. Ez különösen igaz azokra, akik nyelvi képzésben vettek részt. Együttműködünk egy dublini nyelvviskolával, ahol kifejezetten olyan kurzusokon vesznek részt a munkatársaink, amelyek abban segítenek, hogy hogyan kell angolul publikálni és előadni. De az utazások során születnek különböző tudományos együttműködések is – nemrégiben jártam Kanadában, ahol találkoztam egy kollégával, akinek ugyanaz a kutatási területe, mint nekem. Meg is egyeztünk egy közös kutatás és tanulmány létrehozásában. A partnerintézmények bővítése egy célzott folyamat, a GFF kifejezetten katolikus intézményeket, karokat keres, mert várhatóan velük tudunk a leghatékonyabban együttműködni. ♦

„A SAJÁT KORTÁRSOK JÓ GYAKORLATÁNAK MEGISMERÉSE FOKOZZA A MOBILITÁSI KEDVET”

Egyre szívesebben vesznek részt a hallgatók mobilitási programokban – ezt tapasztalja **Zichar Marianna** egyetemi docens, aki egyben a Debreceni Egyetem Informatikai Karának mobilitási koordinátora. Az interjúban arról is beszélt, milyen tényezők ösztönzik leginkább a magyar fiatalokat a külföldi ösztöndíjak kipróbálására, hogyan segíthetik ezt a folyamatot az oktatók akár tudattalanul is, és hogy mi a legnagyobb kihívás karukon a nemzetköziesítéssel kapcsolatban.

Mi a tapasztalat, a Debreceni Egyetem Informatikai Karára kerülő hallgatók mennyire nyitottak a mobilitási programokra?

Ez nagyon változó, és sok tényezőről múlik onnan kezdve, hogy milyen a hallgatók családi háttere vagy éppen a baráti társasága. Visszatérő tapasztalat az is, hogy a saját kortársak jó gyakorlatának megismerése fokozza a mobilitási kedvet a hallgatók következő generációjában.

Ez a gyakorlatban mit jelent, a diákok hány százaléka vett részt mobilitási programban a karon? És hogyan lehetne növelni ezt az arányt?

Az intézményi szinthez hasonlóan a kar diákjainak négy-öt százaléka lehetett külföldön mobilitási program keretében, ami ugye a leuveni céloknak – ami húsz százalék lenne – még mindig csak a töredéke. **A mobilitás növelése kapcsán nagyon komoly kitörési pontot látok a külföldi szakmai gyakorlatok területén.** Szeretném, ha ezek is felfutnának az egyetemünkhöz, hiszen kiváló lehetőséget jelentenek az informatikus hallgatóknak. Igaz, itt kicsit több önállóságra van szükség a hallgatóság részéről: tudatosulnia kell bennük, hogy igenis képesek arra, hogy találjanak egy külföldi céget, ahol fogadják őket. Jó lenne, ha ez egy öngerjesztő folyamatná válna, például ha ugyanahhoz a céghez mehetnének tőlünk hallgatók minden évben.

Változott-e az elmúlt években a hallgatók mobilitási kedve, és ha igen, milyen irányban?

Határozottan fölfelé ívelő tendenciát tapasztalok. Ennek okát abban látom, hogy az elmúlt időszakban a külföldön járt hallgatók hazatérésük után igen aktívan osztják meg az ott szerzett pozitív élményeiket a diáktársakkal, akik számára ez nagyon erős motivációt jelent a mobilitásban való részvételre. Így

egyre többen keresnek meg az egyetemisták közül azzal, hogy hallották, a többiek mennyire jól érezték magukat külföldön, és emiatt ők is szeretnék kipróbálni magukat. Egy példát is tudok mondani erre: néhány éve még az alapképzésük alatt három hallgató összefogott és közösen részt vettek egy féléves részképzésben. Közülük az egyik immáron mesterszakosként keresett meg ismét, hogy újból pályázni szeretne, de nem egyedül, hanem két másik mesterhallgató társával.

Egyébként nagyban segíti a mobilitási koordinátori munkámat az is, hogy a Hallgatói Önkormányzatunk külügyi bizottságában olyan motivált emberek dolgoznak mostanság, akik minden lehetőséget megragadnak, hogy a hallgatói rendezvényeken felhívják a figyelmet a mobilitási programokra. **Nagyon jó érzés, mikor azt látja az ember, hogy a hallgatók maguktól, önállóan éreznek felelősséget azért, hogy a diáktársaik**

...ha bármilyen új pályázat megjelenik, akkor nálam nem kezdődhet el úgy az óra, hogy ne szóljak róla a hallgatóknak.

hozzásegítsék a külföldi tapasztalat megszerzéséhez.

Hogyan lehet felkelteni azoknak a fiataloknak az érdeklődését, akik inkább elzárkóznak a külföldi utak gondolatától?

A nagyon passzív hallgatókhoz nincs receptem. Inkább azt mondom, hogy első körben az a fontos, hogy egyáltalán eljusson az információ a hallgatókhoz a különféle mobilitási lehetőségekről. Ezért például ha bármilyen új pályázat megjelenik, akkor nálam nem kezdődhet el úgy az óra, hogy ne szóljak róla a hallgatóknak. Emellett évente kétszer tartok a karunkon olyan tájékoztatót, amin a mobilitásról visszatért hallgatók mesélnek élőszóban az élményeiről; prezentációkat, képeket mutatnak. Ezek az információk kell, hogy elérjék a hezitáló hallgatók ingerküszöbét, hogy merjenek pályázni és utazni. Gyakran gátolja a hallgatókat az is, hogy a nyelvtudás tekintetében sem elég magabiztosak. Amikor ilyen problémával keresnek meg engem, abban tudok segíteni nekik, hogy beszélgetünk a kérdésről, én pedig a többi hallgató példájával igyekszem meggyőzni őket arról, hogy bátornak kell lenni.

Mi az, ami még motiválhatja a hallgatókat a mobilitással kapcsolatban?

Barátokat szerezhet nemcsak a partnerintézmény országából, hanem a világ bármely tájáról, hiszen más cserediákokkal, ösztöndíjasokkal is találkozni fog. Megismerhet egy másik kultúrát, és számos készségét fejlesztheti, mely akár majd álláskereső során is jól jöhet. Nem utolsó sorban a nyelvtudása is megerősödik, magabiztosabb nyelvhasználóvá válik.

Tud mondani olyan személyes sikertörténetet, amikor egy vonakodó hallgatót sikerült meggyőznie arról, lásson világot?

Én már tizedik éve menedzselem a kar mobilitási programját. Még ennek a kezdetén volt két olyan történetem, amelyekre ha visszagondolok, nagy elégedettséggel töltenek el. Az egyik esetben egy hölgy hallgató sokat gondolkodott azon, neki való-e a mobilitás; legalább 20 órát beszélgettem vele, mire beadta a pályázatát, de még azt követően is, ha száz levél nem fordult meg kettőnk között, akkor egy sem. Gyakorlatilag minden apró mozzanatot egyeztettem velem. Ezek után, mikor kiutazott, majdnem jobban izgultam, hogy mi lesz vele, mint az anyukája, de hál'istennek kiválóan megállta a helyét, az összes kreditet megszerezte, gond nélkül hazatért, kivirágzott, és boldogan mesélt az élményeiről.

A másik példához azt kell tudni, hogy van egy speciális szerződésünk egy finn partner egyetemmel, amelynek keretében a nálunk szerzett krediteket teljes egészében beszámít-

ják a saját képzésükbe, és így már csak egy évet kell Finnországban tanulni (ahol négyéves az alapképzés), hogy az ottani egyetem is kiadja a saját diplomáját, ami teljes egészében informatikai BSc-diplomának számít. Erre a programra pályázott egy olyan hallgatónk, aki bölcsészet és informatika keverékét tanulta nálunk. Kicsit izgultam, hogy mi lesz a mobilitása sorsa, de ő is maximálisan megállta a helyét, és egy év után örömmel tért vissza a finn diplomájával. Ezért azt szoktam mondani a hallgatóknak, hogy ha Klára teljesíteni tudta a követelményeket úgy, hogy eredetileg nem kizárólag informatikát tanult, akkor bárkinek menni fog, ha akarja és tesz érte.

A Tempus Közalapítvány 2018-as nyári, a felsőoktatás nemzetköziesítéséről szóló konferenciáján arról beszélt, az oktatók nemcsak tudatosan, de tudattalanul is közvetíthetik véleményüket a mobilitásról. Utóbbira tudna példát mondani?

Sokszor maguk az oktatók is részt vesznek mobilitási programokban, ami a hallgatóknak is feltűnik, hiszen így ők egy hétre eltűnnek a katedrőről a szemeszter közepén. Amikor pedig egy-egy oktató hazatér külföldről, maga is elmesélheti a hallgatóinak, hogy merre járt, és milyen élményekkel gazdagodott a látogatás során. Vagyis bár sok kolléga nem is gondol bele, de már ezzel el tudja ültetni a bogarat a hallgatók fülében, még akkor is, ha nem azért számol be az élményeiről, hogy direkt módon intézzen felhívást hozzájuk.

Mennyire jellemző az oktatói gárdára az önök karán, hogy maguk is részt vegyenek mobilitási programokban?

Nálunk eléggé aktívak az oktató kollégák. Persze vannak „jól bevált” emberek, akik rendszeresen visszatérő résztvevői a mobilitási programoknak, de igyekszem a többi kolléga körében is népszerűsíteni ezeket a lehetőségeket. Például idén három olyan új kolléga is van, akik még sohasem voltak mobilitáson, de most beadták a pályázatot. **Nagy előny az oktatói mobilitás megvalósításával kapcsolatban, hogy nálunk a képzéseket részben angol nyelven is folytatjuk, ezért az oktatók többsége rendszeresen tart idegen nyelvű órát.**

Előadásában arról is beszélt, hogy a mobilitás elősegítéséhez fontos, hogy a hallgatókkal az oktatók szoros kapcsolatot építsenek ki. Erre mennyire van ideje és energiája az oktatóknak a gyakorlatban?

Úgy gondolom, hogy ez alapvetően az oktató személyiségétől függ. Van, akinek saját személyiségjegyeiből fakadóan igénye van arra, hogy szorosabb kapcsolatot építsen ki a hallgatóival, és ehhez meg is találja az időkeretet. Ilyen esetben nyilván a mobilitási le-

hetőségekről szóló információ is könnyebben elér a hallgatókhoz. Míg vannak olyan oktatók, akiknek a személyisége kicsit távolságtartóbb, másképp viszonyulnak a hallgatósághoz. Az ő esetükben már az attitűdjük is azt közvetíti, hogy elzárkóznak attól, hogy a kurzus megtartásán kívül más irányú kapcsolatot is felépítsenek az egyetemistákkal.

Az önök karán mi a legnagyobb kihívás a nemzetköziesítés szempontjából?

Az egyik legnagyobb problémának azt látom, hogy az informatika területén a hallgatók nagyon hamar tudnak félállást vállalni, és ha már valakinek sikerül a tanulmányai alatt kapcsolatba kerülni egy céggel, akkor az komoly visszatartó erő lehet. Nagyon sokszor erre hivatkozva mondják, hogy még csak el sem gondolkoznak a mobilitási programokon, „mert akkor arra a félévre mit mondok a cégnek”. Szerencsére van ellenpélda is: volt olyan hallgató, aki közölte a vállalattal, hogy külföldre megy, és azt mondták neki, persze, menjen nyugodtan, majd ha visszajön, folytathatja a munkát náluk.

Ebben a dilemmában hogyan lehet segíteni a hallgatókat?

Mint bármilyen más probléma esetén, ennél is beszélni kell a kérdésről. **Fontos, hogy ne döntsenek egyedül, és ne határozzák el előre, hogy biztosan nem mennek külföld-**

re. Inkább beszéljék meg a céggel, mert lehet, hogy még külön örülni is fognak annak, hogy külföldi tapasztaltot szerez a náluk dolgozó hallgató, vagy akár szakmai gyakorlat esetén tudnak segíteni neki külföldi partnercéget találni.

Mi az, amire a karon a legbüszkébbek a nemzetköziesítés kapcsán?

Elég komoly számú külföldi partnerrel rendelkezünk, már közel negyvenen vannak. Könnyen tudunk nemcsak új kapcsolatokat teremteni, de azokat megtartani is: például az elmúlt években egyetlen ilyen típusú együttműködésünk sem szűnt meg. Illetve a nemzetközi kreditmobilitási pályázatokon is értünk el sikereket, tudunk Európán kívüli egyetemekkel is kapcsolatot teremteni.

Nagy lehetőségnek gondolom azt is, hogy ahogy már szó volt róla, az egyik finnországi egyetemmel olyan együttműködésünk van, hogy ők a nálunk megszerzhető összesen 180 kreditet beszámítják a diplomájukba, amelynek befejezéséhez már csak a hiányzó 60 kreditet kell Finnországban teljesíteni. Külön öröm, hogy ez a már nagyjából 15 éve működő speciális programunk kettős diplomaprogrammá fog átalakulni, ami remélhetőleg majd szintén pozitívan hat a hallgatóink mobilitási kedvére. ♦

A BEJÖVŐ MOBILITÁS HATÁSAI A SZERVEZETEBEN ÉS AZ OKTATÁSBAN

NAGYSZABÁSÚ TÁMOGATOTT NYELVOKTATÁS

Belső nyelvi képzés a Pécsi Tudományegyetemen

A Pécsi Tudományegyetemen több ezer külföldi hallgató folytat tanulmányokat, számuk pedig folyamatosan nő. Az ország elsőként alapított egyetemén a munkavállalóknak ezért egy olyan belső nyelvi képzést dolgoztak ki, mely hatékonyan fejleszti az idegennyelv-tudásukat. A képzésnek köszönhetően így két év alatt ezernél is több alkalmazott tanult szabadon választott idegen nyelvet az egyetemen. A megvalósult jó gyakorlatot **dr. Koltai Zoltán**, a PTE Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Karának oktatási dékánhelyettese mutatta be.

A HATÉKONYABB KOMMUNIKÁCIÓ JEGYÉBEN

A Pécsi Tudományegyetemen jelenleg körülbelül négyezer külföldi hallgató tanul, és a tervek szerint néhány éven belül a számuk akár ötezerre is duzzadhat. Ilyen létszámnál

elengedhetetlen, hogy az egyetem munkatársai – oktatói és nem oktatói munkakörben – megfelelő nyelvtudással felvértezve fogadják, segítsék őket a mindennapokban. Ennek érdekében 2016 őszén az egyetem egy olyan belső nyelvi képzést hirdetett, mely hatékony nyelvi kompetenciafejlesztést kínál az intézmény dolgozóinak, hozzádekaként pedig hatékonyabban tudnak majd kommunikálni a más országok hallgatóival.

Az egyetem egy olyan belső nyelvi képzést hirdetett, mely hatékony nyelvi kompetenciafejlesztést kínál az intézmény dolgozóinak.

„A képzés indulásakor első körben a karok tanulmányi osztályainak munkatársait, ügyintézőket, támogató funkciókat ellátó alkalmazottakat, könyvtárosokat, referenseket szólítottuk meg, mivel ők azok, akik a tantermen kívül frekvencián találkoznak külföldi hallgatókkal” – mondta el dr. Koltai Zoltán, a projekt egyik ötletgazdája. Elmondása alapján első körben azért fókuszáltak a kollégák fenti csoportjára, mivel ők azok, akik **segítséget nyújtanak, szolgáltatást biztosítanak, de a gördülékeny ügyintézés az esetleges nyelvi korlátok gátolhatják.**

A belső nyelvi képzés lebonyolítását a Pécsi Tudományegyetem Idegen Nyelvi Központjának munkatársai, illetve az általuk biztosított nyelvtanárok vállalták. A dékánhelyettes szerint a nyelvoktatók nemcsak az intézmény falain belülről kerültek ki, hanem külsős munkatársak is bekapcsolódtak a projektbe.

„Az első szemeszterben angol és német nyelvi képzést hirdettünk meg, melyeket hatvan órás modulokra, heti kétszer kétórás alkalmakra bontottunk le, mely 15 héten át futott. Az egyetem munkatársait először a szervezeti egységeken keresztül szólítottuk meg, a programról szóló tájékoztató levelünket a dékánok, hivatali vezetők, kancellári és klinikai igazgatók mellett a humánpolitikai referensekhez is eljuttattuk.”

A dékánhelyettes szerint a PTE belső nyelvi képzése pozitív fogadtatásban részesült: a széles körű tájékoztatás nyomán közel 400 fő jelentkezett az első szemeszterben meghirdetett nyelvórákra. Zömük, mintegy 80 százalékuk az angol nyelvet jelölte meg, a munkatársak maradék 20 százaléka pedig a másik meghirdetett nyelvből, németből szeretett volna fejlődni.

A nyelvi képzés eleinte a KER B2 középszintet célozta meg, a folytatásban azonban szaknyelvi, valamint alap-, közép- és felsőfokú ECL nyelvvizsgára felkészítő képzéssel is kiegészítették azt.

A nyelvórákon a szaknyelvi képzés keretében szóbeli kommunikáció esetén a tárgyalástechnikára, valamint a konfliktuskezelésre, írásbeli kommunikáció esetén

pedig levélíráásra, kultúrák közötti kommunikációra fókuszáltak a csoportot vezető szakemberek, de a prezentációs készségek fejlesztését is bevették a tantervbe. A képzéshez sikerült kedvező finanszírozási formát társítani: dr. Koltai Zoltán szerint a szaknyelvi órákat 700, míg a nem szaknyelvi órákat 400 forintért tudták kínálni, ami jóval alatta marad a külső nyelviskolák tarifájának. Az órák árain felül nem kellett fizetni a modulzáró vizsgáért és a kurzus sikeres teljesítését tanúsító oklevélért sem.

MUNKÁLTATÓ ÁLTAL FINANSZÍROZOTT NYELVTANULÁS – MUNKAI DÖBEN, TETSZŐLEGES HELYSZÍNEN

„A csoportok kialakításánál elsődleges szempontnak a meglévő nyelvtudást vettük, törekedve arra, hogy az egy csapatba kerülők nyelvi szintje a lehető legegységesebb legyen. Emellett arra is figyelmet kellett fordítanunk, hogy az érdeklődők milyen időszávokban – munkaidő elején, munkaidő után vagy éppen munkaidő végén – tudnak részt venni a kurzusokon” – fogalmazott dr. Koltai Zoltán. „Ez utóbbi kapcsán a képzésre jelentkezők munkáltatóival (a PTE adott szervezeti egységeivel) egyeztetünk arról, hogy biztosítanak-e munkaidő-kedvezményt a képzéshez, illetve finanszírozzák-e a nyelvoktatást.”

A szervezeti egységek konstruktívan álltak a kezdeményezéshez, így a nyelvoktatáson résztvevők választhatták a részleges vagy a teljes finanszírozást, valamint a munka-

idő-kedvezményt is. Akik így tettek, azoknak a modulzáró vizsga kötelező volt. Azoknak viszont, akiknek az önköltséges, munkaidőn kívüli forma volt szimpatikus, csupán lehetőség volt a szemeszter végi tudásfelmérés. Koltai szerint a tapasztalatok viszont azt mutatják, hogy sok olyan egyetemi munkatárs is megmérettette magát a modulzárón, akiknek ez nem kötelezettség, csupán lehetőség volt, pusztán azért, hogy képet kapjanak fejlődésükről, a szintről, ahová eljutottak. A nyelvi képzésben résztvevők zöme – mintegy 80 százalékuk – élt a támogatott formával, 20 százalékuk választotta csak az önköltséges, munkaidőn túli verziót.

„A szintek és a finanszírozási, támogatási forma mellett figyelembe vettük a kollégák munkavégzésének helyét is, a közelükbe szervezve az órákat, elkerülve így, hogy át kelljen szelniük a kurzusért a várost” – fogalmazott a dékánhelyettes.

„Miatán minden információt megkaptunk a jelentkezőktől, megküldtük nekik a javasolt kurzusbeosztást, továbbá alternatívát is kínáltunk számukra, amennyiben az első opció nem lenne szimpatikus, vagy éppen az egyik alkalomnál túljelentkezést tapasztaltunk, míg például egy másik időpontban még volt hely. Az előkészítés, igényfelmérés, szervezés és finomhangolás fázisai után elindult a képzés, melyen mostanáig közel 1200 egyetemi munkatárs vett részt. A nyelvi kurzus nem redukálódik pusztán egy vagy két szemeszterre, a résztvevők féléről félre folytathatják a tanulást a fejlődés jegyében. Az általános nyelvi

csoporthok 10-12 fős, míg szaknyelvi csoportok esetén 8 fős létszámmal működnek, egy-két főnyi eltérés azonban a rugalmasság jegyében előfordulhat” – fűzte hozzá.

Dr. Koltai Zoltán szerint a nyelvórákat tartó szakemberek szabad kezet kaptak a tananyag összeállításánál és az esetlegesen szükséges differenciálás tekintetében is. A nyelvoktatók a csoport igényeit nézve alakíthatták a tananyagot, amennyiben szükségét látták. Volt téma, melyet hangsúlyosabban jártak körül, vagy beemeltek olyan elemeket, amelyekkel eredetileg nem számoltak, de menet közben fény derült annak fontosságára. Úgy alakították a kurzus menetét, hogy lehetőség szerint minden igénynek eleget tegyenek.

MÉRHETŐ FEJLŐDÉS, EGYRE SZÉLESEBB KÖRBŐL BEVONZOTT EGYETEMI MUNKATÁRSOK

A projekt indítása óta eltelt négy szemeszter során tíz pécsi és egy szekszárdi helyszínen összesen 102 csoport hat nyelvi szinten tanulta a választott nyelvet. A fejlődés szintje az oktatási dékánhelyettes szerint már a kezdetektől mérhető volt: míg az első félév során a kezdő szinten lévő kollégák száma volt a legmagasabb, a második félévben már az újrakezdők és a középhaladók halmaza bizonyult a legnépesebbnek.

Ezzel párhuzamosan a félévek múltával egyre szélesebb körből vonzotta be a belső nyelvi képzés a PTE munkatársait: a karokat és a szervezeti egységeket is egyre nagyobb

arányban sikerült megszólítani, az kurzusra pedig a rektori hivatal, az oktatási igazgatóság, valamint az egyetemi könyvtár munkatársai közül is érkeztek résztvevők.

„A képzés során figyeltünk arra, hogy az induláskor kidolgozott tervek ne köbe vésett szabályként, hanem dinamikusan alakítható keretként tekintsünk. Ezért a tudásszintet mérő modulzáró vizsgák mellett, melyek az elsajátított ismeretekről adtak képet, a szemeszter végén a képzést értékelő kérdőívek kitöltését is kértük a résztvevőktől. Az így beérkező visszacsatolások jegyében pedig változtattunk a képzésen: az először meghirdetett 60 órás keretet 50 órára módosítottuk, mivel a kurzuson résztvevők és az azokat tartók visszajelzései alapján problematikus volt ekkora óraszám hiánytalanul, pótalkalmak nélkül történő megtartása a karácsonyi szünet, illetve a nyári szabadságolás kezdete előtt” – fejtette ki Koltai.

Az oktatási dékánhelyettes elmondta, a javaslatok mellett igények is megfogalmazódtak további nyelvek elsajátítása kapcsán. Hogy ezeknek eleget tegyenek a képzés szervezői, 2018 őszétől **az induláskori két nyelv – az angol és a német – mellett spanyolul és horvátul is tanulhatnak a kollégák.** E nyelvek oktatásához szintén a PTE Idegen Nyelvi Központja által biztosított nyelvtanárok adják a tudásbázist.

„A folytatásban további nyelvek tanítását is szeretnénk beemelni a képzésbe; ezzel kapcsolatban is érkeztek már hozzánk igények, így a tervek szerint a jövőben, a korábbihoz hasonlóan még tovább bővítjük majd a nyelvi kínálatot.”

Dr. Koltai Zoltán elmondta, a már két éve, félévről félévre folyó képzésnek – melyet egyetemi, szervezői oldalról egy nagyjából 4-5 fős stáb fog össze, a részt vevő nyelvtanárok száma további 12-15 fő – nincs végdátuma, az ezt övező érdeklődés pedig azt mutatja, hogy az igény sem csökkent. Szavai szerint a jövőben olyan kurzusok programba történő beemelését is tervezik, melyek államilag elismert ECL nyelvvizsgára készítik fel a résztvevőket. Hozzáette, mostanra tovább szélesítették a belső nyelvi kurzus kommunikációját is, így a szervezeti egységek helyett közvetlenül az egyetem munkatársaival veszik fel a kapcsolatot a munkahelyi e-mail-címeiken keresztül. ♦

„MINŐSÉGI VÁLTÁS KÖVETKEZIK BE OKTATÁSUNKBAN”

Így nemzetköziesít a győri Széchenyi István Egyetem

Győrben az egyetem nemzetköziesítési folyamatát stratégiai intézkedés alapozta meg. Az egyik az egyetemi infrastruktúra fejlesztése, ami azért is szükséges lépés, hogy megfelelő minőségű környezetbe kerüljenek a más országokból érkezők. Mi is történt e fronton Győrben? Két évvel ezelőtt kezdte el nemzetköziesítő projektjét a kilenc karral működő Széchenyi István Egyetem. Jelenleg 7, ösztől már 24 szakon oktatnak angol nyelven, a külföldi hallgatók száma pedig egy év alatt 50%-kal nőtt, 200 felett jár. Hogyan haladtak lépésről lépésre? Hol tartanak most? **Dr. Lukács Eszter** oktatási rektorhelyetttel beszélgettünk.

9 milliárd forintos beruházás keretében az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztiválra felépült egy multifunkcionális, 550 szobával kollégiumként működő épületegyüttes. Megújult a könyvtár, átadták a menedzsmenst campust, ahová az angol nyelvű doktori iskola és a közgazdasági kar költözik. Megtörtént a teljes tanulmányi épület korszerűsítése. Ezen kívül a volt Győri Kecs- és Ostyagyár állami tulajdonban és egyetemi vagyonkezelésben lévő területén tudományos és technológiai park felépítését tervezik.

A másik fontos intézkedésként Lukács Eszter a tantervreformot említi. Az egyetem veze-

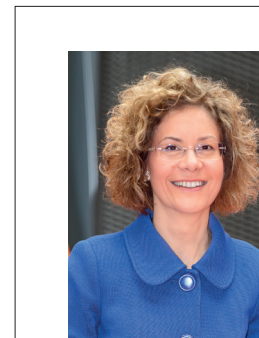
tése azokat a pontokat kereste a curriculumban, ahol racionalizálással, párhuzamosságok megszüntetésével óraszámot lehet csökkenteni. Mindezt azért, hogy az oktatók a felszabadult időt az angol nyelvű képzésre való felkészülésre és kutatásra fordíthassák.

A nemzetköziesítést 1,2 milliárd forintos uniós forrás is segíti. Az egyetem által az EFOP 3.6.1-es pályázat keretében elnyert pénzből angol nyelvű kutatások, nemzetközi kapcsolatok, együttműködések, kutatói háló bővítése, ipari kapcsolatok fejlesztése valósul meg. A program fontos eszköze a belső, tudományos oktatói fejlesztésnek. A SZE 600 oktatójából 124-en vesznek részt, 13 csoportban kutatnak és publikálnak angol nyelven azokon a tudományterületeken – agrár, műszaki tudomány és társadalomtudomány – melyeken nemzetköziesítés zajlik. Az oktatók egyébként az angol nyelven tartott órákért külön díjazásban részesülnek.

MINDEN KÉRDÉSRE FELKÉSZÜLTEK

Hogyan készült fel a külföldi hallgatók fogadására az egyetem?

„Tavaly áprilistól hetente tartottunk nemzetköziesítési értekezletet, és minden szóba jöhető témát feldolgoztunk” – mondja a rektorhelyettes. Elkészítették a nemzeti közí képzési program promóciós anyaga-

it – image-filmmel, angol nyelvű honlappal (admissions.sze.hu), brosrával. Az önköltséges jelentkezők számára kidolgozták a felvételiztetés folyamatát minden érintett intézményi egységgel. A jogi osztály segítségével átvették a hallgatói szerződések kérdéskörét, lefordítottak angolra minden szabályzatot, a Neptun rendszert, egyeztették a tanulmányi osztállyal a külföldiek ügyintézését. Az angol nyelvű szakok szakfelelősei mellett kapcsolattartó rendszert alakítottak ki, akik a szakok részéről együttműködnek a hallgatókkal. Az egyetem állandó kapcsolatban áll a Bevándorlási Hivatallal, akik külön időpontban fogadják ügyintézés esetén a külföldi hallgatókat. A SZE segít az egészségbiztosítás intézésében, a pénzügyi osztály külön kezeli a külföldiek befizetéseit. Az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat külön alelnöki posztot hozott létre a mentorhálózat kezelésére. Jelenleg minden külföldi hallgatóhoz magyar mentort

tudnak rendelni. „Nagy hangsúlyt fektetünk a külföldi hallgatók tudományos mentorálására is, a tavalyi OTDK-n külföldi szekciót rendeztünk, idén már kettőt is” – teszi hozzá Lukács Eszter.

FÓKUSZBAN ÁZSIA

Milyen célországokra koncentrálnak Győr, azaz honnan érkehetnek a leendő hallgatók?

Lukács Eszter elmondta, hogy ügynökök segítségével toboroznak. Eddig főleg kínai és indiai partnerekkel dolgoztak. Most Ausztrália kivételével minden földrészre kiterjesztik kapcsolataikat, de a fókusz továbbra is Kelet-, Délkelet- és Dél-Ázsia marad. Az ügynökök ellátogatnak Győrbe ismerkedő látogatásra, minden promóciós anyagot megkapnak, sikeres közvetítés esetén pedig jutalékban részesülnek.

A hallgatók idecsábításában az egyik legnagyobb kihívás annak leküzdése, hogy Győr nem az ország fővárosa és nincs 30 éves múltja a külföldi hallgatók oktatásában (szemben az orvosi egyetemmel rendelkező városokkal). A más országban képzést kereső hallgatóknál ugyanis a főváros és a külföldi kolónia megléte hangsúlyos szempont. Persze a győri egyetem azért képes könnyen érthető, látványos és megkülönböztető jegyeket felsorakoztatni, ami a nemzetközi kommunikációban nagy hangsúlyt kap. Vonzerőt jelent a járműmérnöki alap- és mesterképzésben az Audi 25 éves győri jelenléte. A Volkswagen konszernhez tartozó Audi Hungária az egyetem stratégiai partnere oktatásban, kutatás-fejlesztésben, már a kar nevében is megjelenik a cég. Az autógyártónál dolgozó mérnökök

fele az egyetem falai közül kerül ki. A kar dékánja egyébként Hanula Barna, a Bugatti Veyron motor egyik kifejlesztője.

Lukács Eszter fontosnak tartja a nemzetközi egyetemi rangsorokon való megjelenést.

A SZE idén került fel először a világszerte figyelt QS Rankings-re. A rektorhelyettes szerint a járműmérnöki, az ellátásilánc-menedzsment és a nemzetközi tanulmányok lehetnek azok a szakok, melyek a közeljövőben slágerek lesznek a Győrben tanuló külföldiek körében.

ÍGY ZAJLIK A FELVÉTELI

Miként történik egy külföldről jelentkező hallgató felvétele?

„Ha beérkezik az admissions.sze.hu oldalon a dokumentációs anyag, akkor első körben átnézzük, formailag megfelel-e a feltételeknek, rendelkezik-e a megfelelő nyelvtudással, nyelvvizsgával, előképzettséggel. Ha nem vagyunk meggyőződve a megfelelő nyelvi színtről, akkor idegen nyelvi központunk írásban teszteli a pályázót. Ha még ekkor sem meggyőző a jelölt, akkor angol anyanyelvű, alkalmazott nyelvészetből diplomát szerzett munkatársam Skype-interjúméri fel a nyelvi tudását. Szakmai kérdésekben az adott kar dékánjából, a szakfelelősből és a szak kapcsolattartójából álló bizottság validálja az előzetes véleményt.”

A MINŐSÉGI VÁLTÁS AZ IGAZI EREDMÉNY

Az idegen nyelvű képzések száma folyamatosan növekszik. 2015/16-ban összesen két kép-

...idén kerültünk fel először a világszerte figyelt QS Rankings-re.

zést kínáltak angol nyelven, tavaly már 5, idén 7, jövőre pedig 24 képzéssel terveznek indulni, amiből 20 a Stipendium Hungaricum program által támogatott. Az egyetemen jelenleg 43 országból 200 külföldi hallgató tanul. A Stipendium Hungaricum keretében a legtöbben Azerbajdzsánból, Szíriából, Jordániából, Oroszországból és Tunéziából érkeztek, európai csereprogram révén pedig spanyol, török, német, francia és olasz diákok járják a győri egyetem épületeit.

MEKKORÁRA SZERETNÉ NÖVELNI GYŐR EZT A SZÁMOT?

Lukács Eszter nem akar tervszámokkal dobálózni. „A 2019–22-es időszakra 460 fős Stipendium Hungaricum kvótával rendelkezünk, tehát növekedni fog a szám jelentősen, és szeretnénk minél több önköltséges hallgatót idecsábítani. Sokkal nagyobb eredmények tartom azonban, hogy minőségi váltás következik be oktatásunkban. Tudományos tevékenységünket és oktatásunkat az angol nyelvű nemzetközi térbe helyezzük el, a kollégák pedig presztízsmunkahelyen dolgoznak” – summáz az oktatási rektorhelyettes. ♦

„A KÉMIA NEM ISMER ORSZÁGHATÁROKAT”

Így lépett nemzetközi porondra az ELTE Kémiai Intézete

„Mindenhol megvan a potenciál az angol nyelvű képzésre való átállásra, külföldi hallgatók fogadására. A kémia sem ismer országhatárokat” – mondja **Tóth Gergely**, az ELTE Kémiai Intézetének egyetemi docense, aki 2005 óta különböző beosztásokban vesz részt az intézet által kínált képzések nemzetköziesítésében. Arról kérdeztük, melyek voltak náluk ezen az úton a legfontosabb mérföldkövek.

34

AKKREDITÁCIÓ NEMZETKÖZI SZERVEZETNÉL

Az ELTE Kémiai Intézetében kémia alapszakos, vegyész mesterszakos, kémia tanár szakos, más természettudományi karos hallgatók kémia óráinak oktatása, valamint a Semmelweis Egyetem gyógyszerészhallgatóinak részképzése zajlik.

„2006-tól, a kémia BSc-re való áttéréstől nagyon fontosnak tartottuk, hogy a mi kimeneti kompetenciánk versenyképes legyen az európai piacon” – kezdi a nemzetköziesedés bemutatását Tóth Gergely. Fontos mérföldként említi és nagy presztízsűnek tartja, hogy 2008-ban az ECTN (European Chemistry Thematic Network) nemzetközi szervezet iránymutatásai alapján elkészítették és akkreditáltatták képzéseiket, és megszerezték az EuroBachelor és EuroMaster minősítéseket. Ez persze nem helyettesítette az állami akkredi-

tációt, viszont nemzetközi szintre helyezte a megfelelést. „Úgy éreztük, hogy olyan BSc és MSc képzést állítottunk össze, ami megfelel az európai normáknak” – mondja a korábbi nemzetközi koordinátor.

A lépés hozadékaként említi Tóth Gergely, hogy ennek apropóján saját házukon belül is jó néhány változtatást végrehajtottak, azaz a minősítés segítette a modernizációt. Például egy-egy tanár kedvenc labormérései helyett a nemzetközileg elfogadott fő ismeretanyag hangsúlyosabban került be a tanrendbe. Szigorú biztonságtechnikai előírások is megjelentek, amit mindenkinek be kell tartani – ilyen például a laborban köpeny, kesztyű, védőszemüveg használata, vagy az elszívófülke alatti munka. Ilyen előírások persze addig is léteztek, de az európai minősítéssel szemléletváltás is megjelent, mindenki átértékelte ezek betartásának fontosságát.

JÖNNEK A BRAZILOK

„A Kémiai Intézetben a legrégebbi idegen nyelvű oktatás a gyógyszerészek angol és német nyelvű kémiai képzése volt. Rajtuk kívül 2006 előtt csak elvétve tanultak nálunk külföldiek” – kezdi az idegen nyelven zajló képzések történetét Tóth Gergely.

Aztán 2013-ban a brazil kormányzat Science Without Borders néven ösztöndíj-

programot indított azzal a céllal, hogy minél több természettudományt tanuló egyetemista szerezzon külföldi tapasztalatot. Akadt olyan félév, amikor több mint 20 brazil hallgató tanult az ELTE-n kémiát. Ez próbatétel elé állította a Kémiai Intézetet, még akkor is, ha részképzésre érkeztek, tehát az ELTE diplomát nem, csak kreditet adott nekik. „Bár kollégáink remekül beszélnek angolul, rá kellett őket venni, hogy oktassanak is ezen a nyelven. Nagy nyeresége volt ennek az időszaknak, hogy a magyarul tartott kurzusok, illetve tanmenetek zöme összeállt angol nyelvűvé, a tanárok rutint szereztek, és nagy örömmel vetették bele magukat a munkába. Az intézet a hallgatók igényei alapján állította össze a kurzusokat, ügyeltünk arra, hogy minden csoportba legalább 4-5 fő jusson. Természetessé vált, hogy a tanár minden gond nélkül vált nyelvet. Nem utolsósorban megjelent

az angol nyelvű kémia és vegyész képzés a *palettánkon*” – summáz Tóth Gergely, hozzátéve, hogy a laboros óránál és az ismeretterjesztő tényanyag átadásánál nincsen gond a nyelvtudással, a nagyon absztrakt részeket, tárgyakat azonban sokkal nehezebb átadni angolul, és ez nem a tanár és a hallgatók angoltudásán múlik.

ANGOL NYELVŰ TESZTRENSZER ÁTVÉTELE

A már említett ECTN-hez való csatlakozás másik hozadéka az angol nyelvű tesztrendszer, az *EChemTest* bevezetése. Ezt az intézetben a magyar anyanyelvű hallgatók vizsgáztatására és a Stipendium Hungaricum ösztöndíjas hallgatók szűrésére is használják.

„*A mi BSc-képzésünkben nincsenek szigorlatok, a záróvizsgára bocsátás feltételeként négy részterületből egy-egy 1 órás írásbeli vizsgát szabtuk meg feltételül. Ez rendkívül megterhelő volt a hallgatóknak, hiszen egy napra a teljes kémiát meg kellett tanulniuk, és nagy volt a tétje. Azt találtuk ki 2011-ben, hogy az ECTN angol nyelvű elektronikus tesztrendszerét, az EChemTestet bevezetjük, amellyel kiváltható az írásbeli vizsgák egy része vagy teljes egésze. Az új, elektronikus teszt kicsit szélesebb körben kérdez, a százalékos határok is magasabbak, és idegen nyelven, angolul zajlik. Mindezek ellenére nagyon népszerű lett a hallgatók körében. Előnye, hogy lehet részenként teljesíteni, így nem egyszerre, hanem négy részletben kell a tudásról számot adni*” – mondja Tóth Gergely.

A teszt bevezetése nem volt nagy költség: az ECTN tagjaként ingyenesen hozzájutottak a tesztrendszerhez, csupán a vizsgaközponti státusz megszerzéséhez kellett a feltételeket teljesíteni. Tavalyig a teszt kitöltése ingyenes volt, most alkalmanként 1500 forintot kérnek azoktól a hallgatóktól, akik igénybe veszik ezt az opcionális extra lehetőséget.

STIPENDIUM HUNGARICUM JELENTKEZŐK TESZTELÉSE

A teszt arra is remek eszköz, hogy az ELTE-re készülő külföldi hallgatók – főleg a Stipendium Hungaricum program keretében érkezők – tudásszintjét mérjék. „*Náluk az alap kémiai ismeretekre vagyunk kíváncsiak a négy alapterületen. Ez a teszt tényanyagot és egyszerű feladatmegoldást mér, viszonylag kicsi szórással*” – fogalmaz Tóth Gergely.

Hogyan történik egy jelentkező tesztelése Magyarországtól távol? Az ugyanis nem megoldható, hogy a pályázó csak ezért a tesztért Budapestre utazzon, ahogyan az sem, hogy a magyar oktató menjen el hozzá felügyelni a kitöltést. „*Arra kérjük a hozzánk jelentkező hallgatót, hogy az intézményében keressen egy leellenőrizhető oktatót, akinek mi megadjuk a teszthez való hozzáférési adatokat. Ő pedig gondoskodik arról, hogy a hallgató a tesztet felügyelt körülmények között írja meg.*”

60 perc alatt 30 kérdést kell megválaszolni, mondja Tóth Gergely. Ilyen sebességgel nehéz bárminek is utánanézni, így a csalás lehetőségével nem kell számolniuk. Ez a tesztelés ráadásul a hallgatók érdekében történik – hang-

súlyozza az oktató, ugyanis az senkinek sem kedvez, ha az illető elkezdi ugyan az ELTE-n tanulmányait, de nem tudja teljesíteni az itteni követelményeket. A Stipendium Hungaricum program keretében a mesterszakos hallgatók 2-3 évet töltenek nálunk, a doktoranduszok négyet, így fontos, hogy megfelelő tudásszintű fiatalok kerüljenek be az egyetemre.

KUTATÁSBAN TERMÉSZETES A NEMZETKÖZI MUNKA

Nem kellett különösebb lépéseket tenni a kutatói és az oktatói mobilitás elősegítésére, ugyanis ez évtizedek óta szerves része a szakmai életpályáknak. A Kémiai Intézet oktatói közül szinte mindenki több évet dolgozott a magyarországi diplomázás vagy doktori cím megszerzése után külföldi egyetemeken. Tóth Gergely például Németországban töltött el két évet, és ezzel még a rövidebb külföldi gyakorlattal rendelkezők közé tartozik.

„*2006–14 között fokozatosan megléptük azt, amit sokan még csak most kezdenek, nemzetközi szintre helyeztük képzésünket*” – összegez Tóth Gergely. Azt azonban hozzáteszi, hogy Európában a természettudományos képzésben kapacitásfelesleg figyelhető meg, így alapszinten kisebb a nemzetközi mozgás, kevés hallgató érkezik Magyarországra. A magyar diákok a BSc-képzés kötött jellege miatt ebben a szakaszban többnyire itthon maradnak, inkább a mester- vagy doktori képzésük ideje alatt tekintenek ki az országhatáron túlra. ♦

